National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa Ont.
National Library
Bibliothèque Nationale
AOU 25 1977
Second class mail registration number
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 60 (2407) XXVI aastakäik | Teisipäeval, 16. augustil 1977 — Tuesday, August 16, 1977 | Üksiknumbri hind 35 senti

Suured tüdrukud ja poisid Jõekääru Laste Suvekodu Valguspeol kosjamängu mängimas.
Foto: J. Säägi

Vance tuli tagasi tühjade kätega

Iisraeli juhid ei ole valmis tegema kompromisse ja järelandmisi

WASHINGTON — Ühendriikide välisminister Vance lõpetas oma rahumissiooni Kesk-Idas võrdlemisi kesiste tagajärgedega, kuna tal ei õnnestunud Iisraeli ja Araabia riikide vahel saavutada loodetud kompromissi, mis oleks olnud aluseks kestva rahu sõlmimisele. Vance jatkas Kesk-Idast oma teekonda Londoni, kus tal olid Inglise valitsusega läbirääkimised Rodeesia valgete vähemusrezhiimi asendamiseks mustade enamusrezhiimiga.

Vance lootis ilmselt Iisraelilt suuremaid järelandmisi kompromissi saavutamiseks, kuid Iisraeli peaminister Begin ja välisminister Dayan jäid oma rangete seisukohtade juurde ning mainisid,

et Iisrael ei võta osa Genfis plaanitsetavast rahukonverentsist kui Palestiina Vabastamise Organisatsioon saab seal õiguse esinemiseks

Samal ajal aga jäi ka Palestiina araablaste huvide kaitsja Süüria president Assad oma seisukohtade juurde ja kinnitas, et Iisrael peab Araabia riikidele tagasi andma kõik need maad, mis ta vallutas 1967. aasta sõjas ning andma Palestiina araablastele tunnustuse enesemääramise õiguse teostamiseks.

Vance ainsaks saavutuseks oli eeltööde tegemine järgmisel kuul New Yorgis välisministrite konverentsi kokkukutsumiseks, millest võtaksid osa Iisraeli, Egiptuse, Jordania ja Süüria välisministrid.

Ameeriklastele oli ilmselt suureks üllatuseks Iisraeli riigijuhtide paindumata hoiak, kuna nii Begin kui ka Dayan kinnitasid, et Iisrael ei anna kunagi tagasi kõiki 1967. aastal vallutatud maid,

ta ei alusta kunagi läbirääkimisi Palestiina Vabastamise Organisatsiooniga ning et ta ei anna kunagi võimalust Palestiina riigi rajamiseks Jordani jõe läänekaldale.

Valguspidu - Jõekääru noorte omalooming

500 pealine külalispere jälgis suvekodu noorte ettekandeid

Jõekääru Laste Suvekodu traditsiooniline Valguspidu toimus möödunud laupäeva õhtul ligemale 500 pealise lastevanema ja Jõekääru sõbra kaasaelamisel. Noored esitasid mitmepalgelise eeskava, mis koosnes eranditult omaloomingust ning said oma suure töö eest sooja ja tänuliku aplausi osalisteks. Ei ole vist liialdus kui mainida, et Jõekääru Valguspidude ajaloos pole peoväljakul varem kunagi kuuldud sellist rõkkavat naeru ja tugevat aplausi.

Valguspidu algas 130 kasvandiku marssimisega peoväljakule. Noorte eesotsas sammus suvekodu juhataja Andres Laansoo ning pillihelide eest hoolitses Anne Tüll akordionil.

Valguspeo avas pikema sõnavõtuga suvekodu juhataja Andres Laansoo, kes tervitas kõiki peokülalisi ning nentis, et seekordsel Valguspeol antakse kava, mis erineb teataval määral eelmiste Valguspidude kavadest.

Juhataja kinnitas, et kui varematel aastatel on saadud ettekannete materjali väljaspoolt suvekodu, siis seekordne peokava on täielikult noorte omalooming. Noor kasvatajate pere on oma oskused, teadmised ja talendid proovile pannud ning on ise kokku seadnud kogu kava. A. Laansoo mainis, et Jõekääru suvekodu on eesti noortele kasutada olnud juba 24 aastat ning selle aja kestel on siit läbi käinud üle 6000-de noore.

Suvekodu organiseerimisel on suurt tööd teinud Toronto Eesti Naisselts, keda möödunud talvel asusid abistama kümmekond noort ema, et vähendada seltsi töökoormat.

Tehtud on palju kuid uued ülesanded ootavad tööksi ja selleks peaksid noored vanemad andma oma panuse. Lõpuks tänas suvekodu juhataja nimeliselt kõiki, kes suvekodu on abistanud ja ennastsalgavalt toetanud.

Valguspeo eeskava sisaldas üksteist erinumbrit, kus esitati vahelduvalt rahvatantse, tantse, võimlemist, laule ja deklamatsioone. Eriti huvitav oli põimik kommetest „Peen härra ja peen daam", mille oli koostanud J. Elias, A. Nurmse ja L. Niitenberg. See hõlmas keskmiste poiste ja tüdrukute ettekande „Kahvel ja nuga", suurte poiste ja tüdrukute ettekande „Kosjad", keskmiste poiste ettekande „Saun" ja lõpuks ettekande „Kõrgem seltskond", kus lauludega esinesid Riina Niit, Anita Niitenberg, Christina Greenbaum ja Ava Kiilaspea.

Publiku erilise tähelepanu osaliseks sai ka koomiline „köögitüdrukute" ettekanne, mille esitasid Helga Ungurs ja Elva Gelzins.

Pärast ettekandeid kogunesid noored tõrvikutega tribüüni ette, kus suured tüdrukud laulsid Palvuslaulu ning Endel Ruberg pidas lühikese rahvuslikult meelestatud palvuse. Valguspidu lõppes Eesti hümniga.

Valguspeo olid lavastanud Jaan Elias ja Aime Nurmse, laulud — Tiina Kirss, pillimees — Anne Tüll, rahvatantsud — Aime Nurmse ja Merike Toomes, dekoratsioonid — Aarne Elias ja Maare Kuuskvere, tantsud — Elva Gelzins, Kristiina Meipoom ja Merike Toomes, abilised — V. Räägo, A. Sulev, E. Pintson, A. Dimidov, R. Rannala, E. Potsepp, L. Valter, A. Kako, V. Salurand.

Suvekodu juhataja Andres Laansoo Valguspidu avamas. Tema kõrval suvekodu pillimees Anne Tüll.
Foto: J. Säägi

Noored siirdusid pärast Valguspeo lõppemist tõrvikrongkäigus oma taredesse, kuna külalised jalutasid Peamaja kohvikusse, kus tublid perenaised pakkusid kohvi. Saalis tutvuneti ka noorte nahatööde ja käsitööde näitusega, mis oli huvipakkuv ja rikkalik.

Rahvas asus alles pärast keskööd koduteele — kõigil südames suurim rahuldustunne, et Jõekäärul tehakse meie noortega tõsist tööd ja et meie noored on heades kätes ja õigete juhtide hoole all.

J. SÄÄGI

Üks humoorikas lauluettekanne ei teinud nalja mitte ainult pealtvaatajatele vaid ka esinejatele.
Foto: J. Säägi

Magda Pihla MAALIDE NÄITUS
(Open House) Torontost lahkumise puhul
12. aug. — 21. aug. kella 1—9 p.l.
19 Wallace Ave. (Bloor & Dufferin) tel. 533-5585
TERE TULEMAST KÕIGILE!

Venelased kardavad uusi hävitusrelvi

GENF — Ühendriikide esindaja lükkas tagasi Genfis toimuval rahvusvahelisel desarmeerimise nõupidamisel tagasi N. Liidu ettepaneku rahvusvahelise laiahaardelise kokkuleppe sõlmimiseks uute hävitusrelvade keelustamiseks. Ühendriikide esindaja Adrian Fisher mainis 30-ne riigi delegaatidele, et ameeriklased sõlmivad uute relvade ilmsiks tulekul erilised spetsiaalsed kokkulepped nende keelustamiseks.

N. Liidu esindaja Lihatshev kinnitas konverentsil, et teadus on saavutanud viimase kolmekümne aasta jooksul suuri edusamme ning seetõttu tuleks täiendada 1948. aastal koostatud Liitunud Rahvaste Organisatsiooni definitsiooni hävitusrelvade määritlemiseks.

Ühendriikide peadelegaat Fisher väitis, et Ühendriikide valitsus on väga hästi teadlik tehnoloogia arengust ja selle kasutamisest hävitusrelvade konstrueerimisel.

Ta leidis siiski, et uute relvade keelustamiseks tuleks sõlmida põhjalikult läbimõeldud ja kaalutud ning iga relva jaoks koostatud spetsiaalsed kokkulepped.

Oletatakse, et venelaste suur aktiivsus uute relvade keelustamiseks on põhjustatud kartusest,

et ameeriklased hakkavad produtseerima neutronpommi, mis hävitab radioaktiivsusega kõik elavad olevused, kuid jätab hooned terveks ja puutumata.

Majanduselu allakäik Kanadas

Valitsus ei suuda pidurdada inflatsiooni

OTTAWA — Statistilised arvud kinnitavad, et toiduainete hinnad Kanadas tõusid juulikuu kestel 2,1 prontsenti, mis on andnud põhjust opositsioonil valitsuse majanduspoliitikat teravalt arvustada. Koos poliitikutega atakeerisid valitsust ka ametiühingute juhid, kes mainivad, et majandusminister Donald Macdonald ei seisa oma ülesannete kõrgusel ning peaks ametist lahkuma.

Kui võtta arvesse tarbekaupade hinna indeksi, mis on kõige rohkem tarvitatud moodus inflatsiooni mõõtmiseks, siis ulatub inflatsiooni tõus viimase 12 kuu jooksul 8,4 protsendile. Kuna ka töötute arv pidevalt tõuseb, ulatudes viimaste andmete kohaselt 8,1 protsendile tööjõu koguarvust,

siis tõuseb rahulolematus valitsuse majanduspoliitikaga pidevalt ning kriitika on seda teravam, et valitsusel ei ole ilmselt plaane ega abinõusid allakäiva majanduselu kurvi pidurdamiseks.

Kanadas on praegu 878.000 töötut ning kui statistikabüroo need andmed teatavaks tegi, siis opositsiooniparteisse kuuluvad parlamendiliikmed nõudsid kohe uue riigieelarve koostamist, et stimuleerida majanduselu. Kanada sotsialistide partei juht Ed Broadbent mainis, et

kanadalaste elustandard langeb käesoleval aastal tunduvalt, kuna valitsus kontrollib palkade tõusu oma antiinflatsiooni programmi abil ja hinnad võivad samal ajal vabalt ja takistamatult kerkida.

New Yorgis tabati müstiline mõrvar

NEW YORK — New Yorgis tabati pärast mitu aastat kestnud jahti mees, keda süüdistatakse müstilistes mõrvades, millede ohvriks on langenud kuus inimest, kuna seitse tema ohvrit on saanud raskelt haavata. Mõrvades süüdistatakse 24-aastast endist postiametnikku David Berkowitzi, kes teostas oma mõrvad Son of Sam'i nime all ning tappis peamiselt noori inimesi, kes istusid ja kurameerisid autodes. David Berkowitzi kohtas oma jalutuskäigul tema auto juures üks vanem naine, kes hakkas teda kahtlustama politsei portreede järgi. Kuna politsei oli pannud samal ajal Berkowitzi autole karistuspileti, siis tegid politseinikud lõpuks kindlaks autoomaniku ja arreteerisid ta tema korteris. Arvatakse, et David Berkowitz on vaimuhaige.

Eestlasest abiprokurör uurib Toronto moraalisüüdistusi

Torontos on York'i prokuröri kantselei rakendanud eestlasest abiprokuröri Toomas Õunapuu kõigi nende süüdistuste uurimisele, mis on esitatud politsei poolt Yonge'i tänava prostitutsiooniasutuste omanike vastu. Toomas Õunapuu märkis Toronto ajalehtedele, et alates esmaspäevast, 8. augustist, on ta vastutav kõigi nende süüdistuste koordineerimise eest, mis on tõstetud moraalsetel printsiipidel. Noor abiprokurör nentis ühtlasi, et tema ülesandeks on ka süüdistuste koostamisel hoolitseda teatud ühtlustamise eest.

Kuninganna apelleeris rahule

BELFAST — Kunniganna Elizabethi külaskäigu ajal Põhja-Iirimaale toimus seal demonstratsioone ja rahutusi, kuid kuninganna lahkus häirimatult ja vigastamatult möödunud neljapäeval Iirimaalt. Kuninganna pidas Põhja-Iirimaa Uues Ülikoolis kõne, milles ta kutsus katoliiklasi ja protestante üles vaenukirve mahamatmisele ja võitluse lõpetamisele. Iiri Vabariiklaste Armee avaldas ähvarduse, et ülikooli hoonetesse on paigutatud aegsütikuga pommid, kuid vastavad julgeolekumeeskonnad ei avastanud läbiotsimistel ühtegi pommi.

Lõuna-Aafrika plaanitseb aatompommi

MOSKVA — Lõuna-Aafrika valmistab ette oma aatompommi katsetust, teatas N. Liidu agentuur. Tassi uudiste agentuur oma ametlikus teates kutsus üles riike rahvusvaheliseks koostööks Lõuna-Aafrika uue aatompommi katsetamise keelustamiseks. Tass ütles: „Kui rässistlik Pretooria rezhiim muretseb omale aatompommi, see looks otsese ähvarduse Aafrika riikidele, muudaks arengu kindlusetuks ja pingerohkeks Aafrika lõunaosas ja suurendaks sõjalist ohtlikkust kogu inimkonnale."

Soome ajakirjanik kadunud Ugandas

HELSINGI — Soome ajakirjanik Lasse Pulkkinen on läinud Ugandas kaotsi. Soome sensatsiooniajakirja „Hymy" toimetusse kuuluv Pulkkinen reisis juuli lõpul Ugandasse, et teha president Idi Aminiga jutuajamist ja pärast seda pole temast enam midagi olnud kuulda. Teda ei ole leitud hotellis Kampalas, kus ta oli omale lasknud ruumi reserveerida. Ka pole ta võtnud ühendust oma ajakirjaga. Soome välisministeerium on Addis Abeba esinduse kaudu katsunud selgitada ajakirjaniku asukohta.

Uus kokkulepe Panama kanali kasutamiseks

WASHINGTON — Ühendriikide president Carter andis oma kinnituse Panama kanali kasutamiseks sõlmitud uuele kokkuleppele. Panama saab kanali piirkonna üle täieliku kontrolli kolme aasta jooksul pärast lepingu ratifitseerimist ning aastal 2000 antakse kogu kanal täielikult Panama kontrolli alla. Ühtlasi suurendavad ameeriklased Panama valitsusele tasusid kanali kasutamise eest ning annavad Panamale sadade miljonite dollarite ulatuses abi. Kokkulepe läheb Kongressile kinnitamiseks, kus sellele oodatakse suurt vastuseisu rahvaesinduse parempoolsetest ringkondadest.

Õnnestunud katse maailmaruumilennukiga

LOS ANGELES — Ühendriikides Edwardsi õhujõudude baasis sooritati esimene soololennu katse uut tüüpi maailmaruumi lennukiga, mis õnnestus täielikult. Maailmaruumisõiduk, mis ei ole varustatud mootoritega, lasti 26.400 jala kõrguselt lahti suurelt transportlennukilt ning maandus pärast viie ja poole minutilist liuglendu veatult lennuväljal. Tulevikus, pärast vastavate katsete sooritamist, kavatsetakse maailmaruumisõiduk lasta maakera orbiiti rakettide abil.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

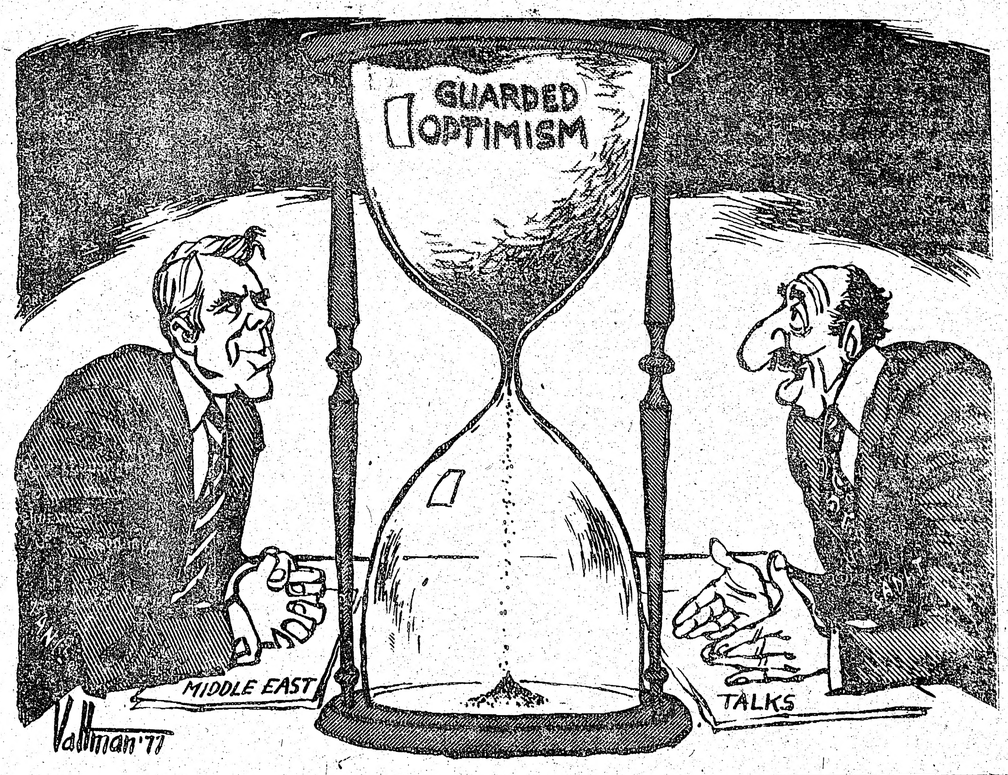

Kambodzha tragöödia

Maailmas ei leidu ühtegi sellist kommunistlikku riiki, mis nii hirmeetiliselt raudse rimba taha oleks surutud kui Kambodzha. Pärast seda kui sealne demokraatlik rezhiim Hiina ja N. Liidu poolt relvastatud punaste löögiüksuste survel kokku varises, mis oli suurelt osalt tingitud ka Ühendriikide ja teiste lääneriikide kahetsusväärsest ükskõiksusest Kambodzha seadusliku valitsuse toetamisel, imbub Kambodzhast ja seal valitsevast olukorrast väga vähe informatsiooni välismaailma ning need vähesed teated on olnud masendavad, kõneledes kohutavast terrorist ja miljonite inimeste julmast hävitamisest punaste terroristide poolt.

Nüüd on Kambodzhast põgenenud isikute andmetel Ühendriikides välja ilmunud raamat „Murder of a Gentle Land" (Ühe leebe maa mõrvamine), milles vapustava detailsusega kirjeldatakse Kambodzha linnade massilist evakueerimist pärast kommunistide võimule tulekut 1975. aasta aprillis ja ühe miljoni inimese hukkumist evakueerimise läbiviimisel ebainimlikkudes tingmustes. Raamatu koostamisega ja andmete kogumisega on palju vaeva näinud selle autorid John Barron ja Anthony Paul, kes viibisid pikema aja jooksul materjalide hankimiseks Kagu-Aasias.

Mis juhtus pärast kommunistide võimuletulekut Kambodzhas, seda võib võrrelda Stalini tapatalgutega ja miljonite põllumeeste surnuks näljutamisega kolhooside rajamisel Venemaal. Sealjuures on siiski üks suur erinevus: kui Venemaal teostati kulakute ja kodanlaste mõrvamist kommunistliku partei sildi all ja üldtuntud kommunistide juhtimisel, siis Kambodzha elanikkond ei tea, kes on praegu võimul olevad isikud ja kes on praeguse terrori teostajad.

Kõik Kambodzhas toimuvad korraldused antakse müstilise organisatsiooni Angka Loeu nimel, kuid kellegil pole aimu, mida see organisatsioon endast kujutab, kes on selle taga, ja millised on sidemed Khmer Rouge kommunistide klikiga. Kahtlemata on aga kindel, et linnade tühjendamine elanikest ja sellega seotud kümneid tuhandeid inimesi ohvriks nõudvad surmamarsid olid kõik detailselt ette planeeritud, sest linnade tühjendamine algas kohe pärast pealinna Phnom Penhi langemist. Inimesed aeti dzhunglitesse, kus nad pidid hakkama paljaste kätega rajama külasid ja riisipõlde, mis pidid olema aluseks „uuele Kambodzhale".

Kogusummas aeti nende aktsioonidega linnadest välja 3,5 miljonit inimest, umbes pool elanikkonnast. Arvatakse, et selle suure hävitava operatsiooni eesmärgiks oli hävitada endine ühiskond ja endised tõekspidamised, mida kinnitab ka see fakt, et seoses inimeste linnadest väljasaatmisega ja massilise mõrvamisega põletati ja purustati ka kõik endised raamatud, välismaalt toodud masinad ja tarberiistad. Raamatu autorite andmete põhjal pandi erilist rõhku intellektuaalide järjekindlale mõrvamisele, kuna 1976. aasta lõpuks olid hävitatud peaaegu kõik isikud, kelledel oli keskkooli või kõrgem haridus.

Eeltoodud andmete põhjal, mis on mitmsekordselt ja rist-rästi kontrollitud, on Kambodzhas võimule tulnud grupp haiglasi terroriste, kes on kujundanud endisest leebest ja sõbralikust maast maapealse põrgu. Näib, et 20. sajand ning kultuuri ja tehnoloogia areng ei ole maailmas midagi muutnud ning et praeguste Kambodzha türannide ja terroristide kõrval on tatarite valitseja Dzhengis-khan ja hunnide juht Attila algajad õpipoisid.

Jääb ainult imestada, kus on nüüd kõik need demonstrandid ja kambodzha rahva „õiguste" kaitsjad, kes korraldasid Ühendriikides demonstratsioone ja meeleavaldusi kui ameeriklased andsid oma lennuväega Kambodzha valitsusvägedele piiratud abi. Kommunistidele moraalse toetuse andmiseks ilmuvad läänemaailmas alati tänavatele demonstrantide ja mürgeldajate jõugud, kes püüavad mõjutada valitsust ja poliitikuid kuid kommunistide terrori all kannatavaid miljoneid inimesi suvatsevad väga vähesed toetada. Kambodzha rahva traagiline saatus ja läänemaailma ükskõiksus miljonite süütute inimeste kurva saatuse suhtes on järjekordseks tõendiks läänemaailma nõutusele, ükskõiksusele, saamatusele ja ideoloogilisele allakäigule.

K.A.

N. Liidus jatkuvad arreteerimised

Druzhkovkas, Donetski oblastis, toimunud kohtuistungil mõisteti kaks ukrainlast dissidenti, kirjanik Mikola Rudenko ja kooliõpetaja Oleg Tihhij, pikemaks ajaks vangi. Rudenkot karistati 7-a. kinnipidamisega orjalaagris ja seejärele 5 a. asumisele saatmisega. Tihhij sai 10 aastat ja ka 5 a. asumist. Mõlemaid süüdistati vormiliselt nõuk. vastases propagandas. Tegelikuks vangistamise põhjuseks oli, et nad kuulusid ukraina gruppi, mis jälgis Helsingi konverentsi deklaratsiooni täitmist.

Mõlemad orjalaagrisse saadetud arreteeriti veebruaris. Neile lisaks arreteeriti aprillis nende kaks kaaslast Marinovitsh ja Matusevitsh. Neile pole senini ühtki süüdistust esitatud.

● Conn. Eesti Meeskooril täitus kevadel 25 a. lauluharrastust. Seda tähistati sisuka ja tujuküllase kontsertballiga Willimanticus Poola Maja avaras saalis, mida oli tulnud kaasa elama rohkearvuline eestlaskond Connecticutist ja väljastpoolt, et avaldada tunnustust koorile ja selle juhile Ants Laanele, kes koori asutamisest alates on hoidnud Conn. Eesti Meeskoori laulu kõlamas. Nii kujunes see kontsert ka Ants Laane austamisõhtuks. Omapoolse osa ja elamuse pakkusid õhtule solistidena tenor Hillar Saareste New Yorgist ja kohalik koloratuur-sopran Regina Kaar. Klaveril saatis neid mag. Frederike Tanner.

VES

Lõuna-Ameerikas asutati Läti Liit

Venetsueelas töötavad läti algkool ja keskkool

Lõuna-Ameerika Läti Liidu esimene asutamiskongress peeti kevadel Sao-Paulos, Brasiilias piiskop Grünbergi mälestuseks ehitatud majas. Asutamisest võtsid osa kaks esindajat Argentiinast, 18 Brasiiliast ja 10 Venetsueelast.

Kongressist võtsid osa mitte ainult valitud saadikud, vaid arvukalt inimesi kohapealseist organisatsioonidest ja kogudustest. Kongress algas jumalateenistusega mille pidas õp. J. Mekss, kes vaikse hetkega mälestas surnud organisatsioonide esimehi. Tervitades kongressi, mis peaks tooma suuri muudatusi Lõuna-Ameerika lätlaste organiseeritud ellu, ütles õpetaja Kristuse sõnad: „Kui nad vaikivad, siis kivid kisendavad" ja lisas,

et meie aktiivsus peaks olema nii tugev, et seda oleks kuulda meie kodumaal, et inimesed seal teaksid, et vabaduses elavad lätlased on valmis igasugust ohvrit kandma, et ka need, kes praegu orjuses, saaksid kord vabadena elada.

Seda ei luba lätlased välismaal ainult sõnadega, vaid näitavad ka tegudena.

Venetsueelas elavate lätlaste ja BLPA (Brivas Latvishu Pasaules Apvienibas) nimel tervitas kongressi A. Vitols, kes ütles, et ta loodab, et umbes 10.000 lätlast Lõuna-Ameerikas otsiksid ja ka leiaksid võimalusi isamaa vabastamiseks.

Lõuna-Ameerika noorteühingu poolt tervitas uut organisatsiooni Guntars Cedulis, Argentiina lätlaste poolt Ilgvars Zolts, Nova-Odessa koguduse poolt Rudolf Kivitis, Sao-Paulo luteri koguduse nimel tõi tervituse Alfons Skalbe, teise Nova-Odessa luteri koguduse tervitusi andis üle Andrejs Bruns. Lõuna-Ameerika pressi poolt tervitas õp. A. Arajs, Brasiilia katoliiklaste nimel tervitas prof. dr. S. Ladusans, Läti Abistamise Ühingu nimel Karlis Minders, Düüna Kotkaste poolt P. Lavans, Balti Rahvaste Õiguste komitee nimel kapten Roberts Pontshuka. Osa kirjalike tervitusi loeti ette.

Kongressi juhatajaks valiti Venetsueela esindaja Vili A. Vitolu, liigeteks Argentiina esindajad Ilvargu Zoltu ja Brasiiliast Jekabu Mekshu, protokollijaks Zigridu Ginterium ja Guntaru Cedulli.

Kongressi mõtte algataja J. Mekss tutvustas koosolijaid kongressi ajalooga, mis sai alguse juba 1968. aastal, siis kui ta ise oli võtnud osa volinikuna BLPA koosolekust. 1969. a. Brasiilia Läti Liit tegi ettepaneku, et BLPA koosolekuile saadaksid kordamööda Argentiina, Brasiilia ja Venetsueela oma esindajad. Üleskutsele ei reageerinud aga Argentiina lätlased. 1974. aastal aga sündis mõte organiseerida Lõuna-Ameerika Läti Liit, kus iga maa keskorganisatsioon oleks esindatud. Pärast mitmekordset kirjavahetust on see idee saanud nüüd reaalseks. Tema algatuse teostamisele olid suureks abiks Venetsueela delegatsiooni juhataja Vilis Vitols.

Kongressil esindas Argentiinat Brigitta Dumpe ja Ilgvars Zalts, Venetsueelat Vilis A. Vitols, Marta Vitols, Valentiina Vitols, Andris Berzins ja Peteris Vanags. Kongressi liikmete hulgas oli nimetamisväärselt palju noori. Osavõtjaid oli veel mitmest lätlaste keskusest. Venetsueela delegatsioon oli toonud kaasa ka uue liidu põhikirja projekti, mis üldjoones oli väga sarnane ALA (Ameerika Läti Liit) põhikirjale ja mis väga sobivat Lõuna-Ameerika eluviisile ja olukorrale.

Pärast pikemaid läbirääkimisi, võeti põhikiri vastu. See registreeritakse Venetsueelas, sest Brasiilia seadused ei nõustu organisatsioonidega, mis ei asu Brasiilias ja mille liikmed ei oma Brasiilia kodakondsust. Uue liidu juhatajaks valiti Vilis Ansi Vitolu, asetäitjaks Ansis Berzinsh, sekretäriks Marta Vitols, laekuriks Peteri Vanags ja juhatuse liikmeks Leopold Klishans. Brasiilia juhatusliige selgub tulevikus. Liikmemaks on $5.00 Venetsueela rahas. Lepiti kokku, et järgmine kongress toimuks 1979. aastal.

Läbirääkimistel oli kõne all veel majanduslikud probleemid. Venetsuelas on juba selline kokkulepe olemas, et üritustelt läheb 10% seltskondlikeks vajadusteks.

Arutati ka kooli küsimust. Venetsueelas juba töötab algkool Elza Bolshaitise juhatusel, ka keskkool on olemas. Ka Brasiilias on mõte läti kooli organiseerida ja selle eest lubas hoolt kanda Daina Gutmane, kuna majanduslikud mured võtab omale Sao Paulo kiriku koguduse naiskomitee.

Kongressi toitlustamise eest hoolitses majandusteadlase Mindera perekond. Pärast liidu juhataja Vitols ja laekur Vanags külastasid 600 km kaugusel olevat Varpa koloniid, kuhu asusid lätlased elama juba pärast Esimest maailmasõda.

ELLA ANDERSONS

Moskva otsib võimalusi uueks detenteks

Venelased organiseerivad jõudusid Carteri mõjutamiseks

MOSKVA — Kuigi N. Liidu juhtkond on ilmselt häiritud ja tasakaalust välja löödud Ühendriikide president Jimmy Carteri inimõiguste poliitika pärast, ei ole venelased kaotanud lootust detente poliitika viljelemiseks ning selle arvel soodsate krediiti de, läänemaailma masinate ja kaupade ning Ühendriikide tehnoloogia omamiseks. Ühendriikide presidendile ja Valgele Majale surve avaldamiseks on Kreml organiseerinud kõik oma vanad ja mõjuvõimsad sõbrad Ühendriikides ja teistes lääneriikides, et sundida Carterit järelandmistele.

Asja partei peahäälekandjas „Pravdas" avaldatud poliitbüroo välispoliitilise nõuandja Georgi Arbatovi artikkel laseb oletada, et venelased katsuvad uue taktikaga Valge Maja mõjutada ning endile Ühendriikides suuremat toetust ja poolehoidu võita.

Selle uue taktika raamides on loobutud Carteri otsesest ründamisest ning katsutakse leebe tooniga alla kriipsutada presidendi tahet N. Liiduga kokkulepete saavutamiseks ning väidetakse, et „detente poliitikat ootab uus tulevik".

Arbatov katsub Ühendriikide ja N. Liidu juhtkondade vahel mängida mingisugust vahetalitajat ja mainib, et Carteri seisukohad ja väljendused mõjuvad häirivalt Moskvas, kuna N. Liidu juhtkond ei tea, kuhu Carter oma inimõiguste ja relvastuse vähendamise poliitikaga välja tüürib. Poliitbüroo propagandakirjanik väidab, et Carter peaks lähemalt selgitama, kuidas tema uus relvastamise poliitika on kooskõlas tema relvastuse kontrollimise ettepanekutega

ning kinnitab lisaks, et Ühendriikid peaksid oma kaubavahetust N. Liiduga tunduvalt suurendama kui nad tahavad, et N. Liidu juhid oleksid vastutulelikumad nende ettepanekutele.

Ühendriikide ajaleht „New York Times" asub president Carterit kaitsma ja märgib oma juhtkirjas, et Ameerikas on läbi löönud arvamine, mille kohaselt Ühendriikide ja N. Liidu vahekordade jahenemises on täielikult süüdi president Carter. Leht mainib, et kui 1950-nendatel aastatel valitses Ameerikas arvamine, et N. Liidu suhtes tuleb olla karm ja kõvakäeline, siis 1970-nendatel aastatel sõlmiti venelastega igasuguste kombinatsioonide abil mitmeid lepinguid,

kusjuures tähtis oli ainult kokkulepete saavutamine kuid nende kvaliteedile ei pandud mingit rõhku.

Ajaleht kinnitab, et kui venelastele ameeriklaste ettepanekud ei meeldi, siis ei ole sellega midagi katki. Sealjuures on aga häiriv paljude ameeriklaste hoiak, kuna nende arvates tuleb president Carterit vaadelda kui saamatut meest kui ta ei saavuta Moskvaga kiiresti kokkuleppeid.

Kommentaarid

Nüüd, kus Ühendriikide ja N. Liidu detente laev ujub madalas vees ja kardab iga minut karidele sattumist, on venelased jälle suure hooga hakanud rääkima kahe suurriigi vahelisest kaubavahetusest ning väidavad kui palju kasu on sellest nii ameeriklastele kui ka venelastele.

Kuidas see paljukiidetud ja taevani ülistatud kaubavahetus tegelikult välja töötab, selle kohta allpool väike isaloomustav lugu.

1975. aastal rääägiti palju traktorite puudusest maailmaturul ja venelased haistsid oma traktorite turule saatmisega häid äritegemise võimalusi, loötes sisse tungida ka Ühendriikide turule. 1975. aasta mais oli Belarus traktorite tehas Minskis jõudnud oma organiseerimistöödega nii kaugele, et vabrik oli võimeline välja laskma 300 traktorit päevas.

Nõukogude traktorite esindajaks Ühendriikides oli Satra Corp., New Yorgis, mille direktor Agop Chalekian kinnitas, et ta kavatseb importeerida 1975. aastal 3000 vene traktorit ja viia seda arvu 1976. aastal 8000 traktoritele.

Asi ei töötanud siiski sellisel kujul välja kui Satra Corp. oli seda planeerinud. Vahetalitaja nõudis venelastelt tugevamajõulisemaid traktoreid, mida talle esialgu lubati, kuid need jäid tulemata. Sellest tingituna olid ameeriklased sunnitud oma importi vähendama 3000-lt traktorilt 1300 traktorile kusjuures tegelikult 1975. aastal ameerika farmeritele müüdi ainult umbes 600 traktorit.

Järgmisel aastal müüdi Ameerikas 800 kuni 900 vene traktorit kuid tugevamad masinad jäid ikka tulemata. Möödunud aasta märtsis müüs Satra oma vene traktorite äri Milwaukees asuvale Belarus Machinery Inc.-le, mis kuulub sajaprotsendiliselt N. Liidu väliskaubanduse ministeeriumile. See aga asja ei paranda kuna venelased võivad kõige paremal juhul müüa aastas 800 traktorit, mis on vähem kui 1 protsent Ameerika traktorite turust.

See traktorite lugu näitab, et venelased on rajanud oma kaubavahetuse väga lihtsatele alustele — meie müüme teile lihtsalt seda, mis meil käepärast juhtub olema kuid nõuame teilt kvaliteetkaupu ja komplitseeritud masinaid, mida meie ise ei suuda valmistada. Ja kui ameeriklased sellise kaubavahetusega ei nõustu, siis on nad koostöö mineerijad ja detente poliitika lõhkujad. See on tänapäeva poliitika, millest aga kahjuks paljud lääneriikide poliitikud ja riigimehed aru ei taha saada.

*

Äsjane Kanada lennuväljade lennuliikluse kontrollijate streik, mille parlament eriotsusega likvideeris, oli jällegi üks omamoodi etapp Kanada streikide laine konarlisel teel. Kaos, mille tekitasid streikijad Kanada lennuliikluses oli masendav ja tekitas suuri majandusliikke kahjusid, rääkimata lennureisijate kannatustest, kes ootasid

(Järg. lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

20. ja 21. augustil on valvearstiks dr. Pahapill, tel. 921-7777.

Eestlased pääsesid terrorist

NEW YORK (EPL) — Elektrivoolu katkemine pikaks ajaks maailmalinnas New Yorgis 13. ja 14. juunil vallandas terrorivoolu kuritegelike elementide poolt linnas, kes röövisid ja põletasid.

Imestust on äratanud, et linnavalitsus ei kutsunud, kui selgus, et vool niipea ei tule tagasi, korda pidama sõjaväe patrulle ega kehtestanud liikumiskeeldu. Nüüd segunesid kurjategijad uudishimulike massidega tänavail ja politseil oli suuri raskusi tegutsemisel.

Senistel andmetel ei ole terroriööl siiski ükski eestlane ei majanduslikult ega füüsiliselt kannatada saanud. Küll aga esines juhtumeid, kus eestlased ei pääsenud enam koju liikluse seisaku tõttu.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

lennuväljadel pikki tunde streigi likvideerimist ja edasipääsu võimalusi. Lisaks kõigele muule oli see suureks prestiizhikaotuseks Kanadale ja Kanada valitsusele, kuna lennureisijate hulgas oli kahtlemata ka palju välismaalasi, kes vaatasid sellele omapärasele vaatemängule, kus 2200 riigiametnikku lõid kogu riigi transpordisüsteemi segi, kui Kanada valitsemissüsteemis esinevale suurele puudusele.

Kui palju võttis Kanada valitsus sellest streigist õpetust? Vist väga vähe. Kui valitsus esitas parlamendis streigi lõpetamise seaduse, siis esines pikema sõnavõtuga Kanada tööminister John Munro, kelle kõne jäi aga riigiametnike streikide suhtes ebaselgeks, kuna see oli ühe käega võtmine ja teise käega andmine. Minister ütles, et valitsus ei taha lennuväljade õhuliikluse kontrollijatelt ära võtta nende streigiõigusi, kuid asjad on väga pahad, kuna streigi all kannatab iga päev 35.000 kuni 40.000 kanadalast ning Kanada majandus saab suurte kaotuste osaliseks.

See oli omamoodi paradoks: valitsus ei taha streikijatelt streigiõigust ära võtta, kuid võtab selle lõpuks ikkagi ära, sest riigi majandus ja rahva heaolu ei kannata sellist tulega mängimist. Kahtlemata ajas õhuliikluse kontrollijate streigi puhul loogilisemat juttu Kanada transpordiminister Otto Lang, kes avaldas arvamist, et eluliselt tähtsatel aladel tuleks riigiametnikelt streigiõigus ära võtta. Selle kümne aasta jooksul, mis on möödunud momendist kui liberaalide partei pahempoolse tiiva koosseisu kuuluv peaminister Lester P. Pearsoni ajal rakendati riigiametnikele streikimise õigus, on tekitatud Kanada majandusele nende streikidega tohutuid kahjusid, meelepaha, viha ja kannatusi. Sellistest streikidest tarvitseb meil ainult meenutada kaks aastat tagasi toimunud pikka postistreiki, mille likvideerimisel valitsus jäi võrdlemisi ükskõikseks pealtvaatajaks.

Kahtlemata pooldab transpordiminister Langi mõtteid ja kavatsusi kaaluvam osa kanadalastest, kuid peaminister Trudeau ei ole Langiga tõenäoliselt samal arvamisel, kuna ta mainis, et need on transpordiministri isiklikud mõtted ja valitsuses pole see küsimus üldse diskussiooni alla tulnud. Siit võib järeldada, et peaminister ei ole nende mõtete entusiastlik pooldaja ning Kanada võib sattuda jällegi uute hävitavate streigilainete keerisesse.

AMI

Teos mehest, kellele ühistegevus oli päike

Salme Ekbaum vestleb oma teoksil olevast raamatust

Üheks Torontos valminud „Eesti Kodusse' elama asujaks on kirjanik Salme Ekbaum. Sinna eesti ühiskonda mineku otsustas juba ta abikaasa Artur siis, kui selle ehitamine algatati, aga ta ei jõudnud innustatud ühistegelasena ära näha seda eestlaste ühistöö uuemat ja seni suurimat saavutust. Kirjanik Salme Ekbaum on juba seadnud sisse oma korteri ja vastupidi paljude kartusele on see küllaltki ruumikas kusjuures siseruumidele lisandub veel avar rõdu, mis praegu upub õitesse. Ta on oma valikuga väga rahul ja ongi juba uutes ruumides asunud kirjanduslikule tööle, esialgu küll uue teose kokkuseadmisele ja toimetamisele, mis on pühendatud ta lahkunud abikaasale.

Oma teoksil olevast tööst rääkides ilmneb, et sellest ei kujune mitte kuiv memuaarteos, vaid üsnagi isiklikult pinnalt nähtud elukaaslase töö ja tegevuse kirjeldus, mis nähtud kaasasolija silmadega.

Teos on saanud pealkirjaks abikaasa kunagise väljenduse „Ühistegevus on päike".

See selgitus pärineb veel kodumaalt, kui ta noore abielunaisena pidi pidevalt kuulma jutte ühistegevusest ja kohtuma mitmesuguste ühistegelastega.

Kui ta siis kord abikaasalt küsis, et mis see ühistegevus õieti on, ütles Artur, et „ühistegevus on päike". Seda ei saanudki naljana võtta, sest ta jäi jonnakalt tõsiselt oma väite juurde. Nüüd ta elutööle tagantjärgi vaadates oli ühistegevus talle tõesti päikeseks.

Uus kavandamisel olev raamat on kaheosaline. Esimeses „Aastad Artur Ekbaumiga" ja teises „Artur Ekbaumi tööst ja tegevusest". Salme Ekbaum ütleb, et ta on aastaid tahtnud kirjutada raamatut Arturi kodutalust ja selle seitsmest vennast. Ikka jäi see järjekorda ootama ja nüüd on selle uuega nagu ammune lubadus suudetud täita.

Aastad A. Ekbaumiga on sellest perspektiivist nähtud nagu ta seda ise on kõrvalseisjana kogenud ja tähelepanekuid teinud. Selles leiduvad tema pürgimused ühistegelikuks tööks, tema kokkupuuted maailma ühistegelastega, tema ideed ühistegevuse rakendamiseks siinses eesti ühiskonnas.

Et sellele veelgi isikupärasemaid mõtteid lisada, on ta liitnud siia A. Ekbaumi oma kirjutusi, aga ka mõne teise isiku mõtteid ühistegevusest.

Rääkides teisest osast ta seletab, et see on A. Ekbaumi elulugu, tema töö ja tegevus. See baseerub neile andmeile, mida A. Ekbaum ise on koostanud vajaduse korral mitmele poole esitamiseks ja kus vaid lõpuosa vajab täiendamist.

S. Ekbaum ütleb, et nüüd mahajäänud kirju ja pabereid uurides ta leidis kuivõrd suurt mõju oli abikaasa vaateile ja elule avaldanud prof. dr. Ernst Laur Shveitsis, kus ta kaks aastat õppis. See selgub eriti markantselt õpetlase surma puhul 1964. a. kirjutatud järelhüüdest, mis teoses avaldatakse.

Kuid elutegevuse juurde on lisatud lahkunu mõtteid, tema sõnavõtte mitmel puhul, neist viimasena kõne Eesti Maja uue juurdeehituse avamisel, mis jäigi ta viimaseks kõneks.

Kuid selle kõrval on mõned näited ta ülemaailmsest kirjavahetusest, mis näitavad ta laialdast haaret maailma ühistegelastega.

Üheks osaks teoses on kaasaegsete ja kolleegide kirjutused. Siin on juba teada K. Inno, E. Järvesoo jt. kirjutused. Erilise grupi moodustavad aga need kirjad, mis saabusid kaastundeavaldustena A. Ekbaumi surma puhul ja kus teda ja ta tööd mitmest aspektist hinnatakse; neist avaldakse mõned tervikuna, teised osaliselt.

S. Ekbaum ütles, et üheks väga huvipakkuvaks osaks on leheküljed külalisraamatust, kus isikud nagu Marie Under, piiskop J. Kõpp, O. Pukk, A. Rei ja paljud teised on jäädvustanud oma selleaegseid unistusi ja mõtteid, osa neist on nüüd saanud nagu kauge aja kajastuseks.

Teose lõpuosa kohta ta ütleb, et kirjutas selle ise. Siin on ta vaadelnud kokkutõmbavalt ühispanga ala, reise ja kongresse ja Jõekäärul oleva „Ilmatare" asutamist, tööd ja ehitamist, aga see on ka koht kus ta kokku varises.

Salme Ekbaum ütleb lõpuks, et selles on ikkagi meie armastuslugu ja ühised aastad, nii et raamat on üsnagi subjektiivne ja loob olukorra, kus sageli oled ka enese vaatleja.

Kuid ta leiab, et sellise idealismiga mees nagu oli Artur Ekbaum ja ta mitmeti rikkalik ja rohke elutöö on väärtused, mida tuleb jäädvustada.

Teose juurde tuleb arvukalt fotosid, osa neist vägagi haruldased noorusajast, ühel perekonnapildil kõik seitse venda koos vanematega. Kuid neile liituvad uued ajajärgud ja valiku tegemine suurest fotokogust on üsnagi probleemide rohke, mida valida, mida jätta.

Salme Ekbaumilt on mitmeid raamatuid ilmunud. Seekord tahab ta ise kirjutada, koostada, toimetada ja kirjastada ning tunneb veidi kartlikkust kuidas see suur ettevõte võiks õnnestuda. Ta ulatab siiski jutuajamise lõpul kaasa raamatu ettetellimislehe, et saaks julgust oma algatusele kui endise Toronto Eesti Ühispanga direktori töö hindajad ja huvilised oma tellimised juba lähema paari kuu jooksul teeksid. Raamatu valmimist on oodata juba oktoobris.

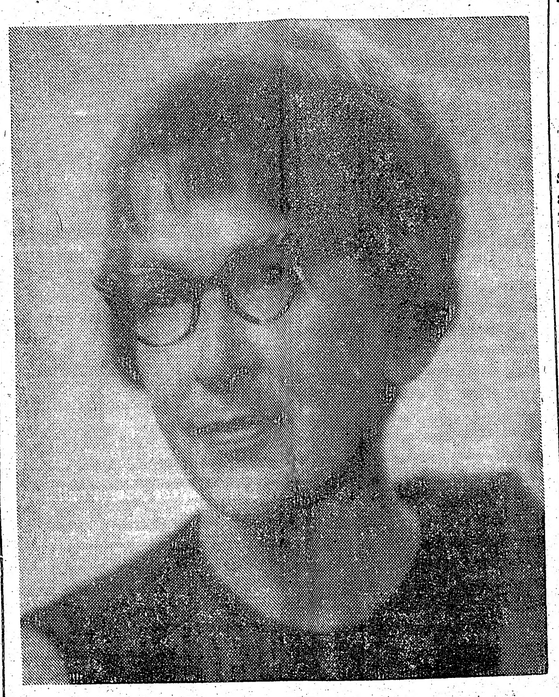

SALME EKBAUM

Tallinna purjejaht „Liviko" Rootsis Djurgardeni paadisadamas. Foto: EPL

Eesti jahid Rootsis

STOKHOLM (EPL) — Seoses olümpiaregati paigutamisega Tallinna aastal 1980 on sealsed korraldajad hakanud huvi tundma, kuidas kulgevad võistlused teiselpool raudeesriiet, ja püüavad oma taset tõsta lääneliseks. Mahajäämus on eriti purjepaatide, varustuse ja instrumentide osas.

Nii on ka Rootsis näha olnud üksikuid purjejahte Eestist — ülesandega „vaadata, kuidas asjad käivad. Mõni aeg tagasi tutvustati Stokholmi paadimessil Tallinnas ehitatud paati.

See äratas negatiivset tähelepanu just ajast mahajäämisega.

Möödunud aastal käis juba ükspurjejaht Gotlandis ümbersaarevõistlusi jälgimas. Tänavu oli sama jaht osavõtjaskonnas ja tonnine purjejaht tuli oma klassis 33-ndaks. Oli seega viimaste hulgas.

Nimetatud paat on juba parem, ehitatud Poolas. Ja seda võis pärast Gotland—Runt võistluse lõppu nädalapäevad näha Djurgardeni paadisadamas, kus tallinlaste „Liviko" oli ankrus.

Paat oli võistlusel mehitatud seitsemehelise eestlastest võistkonnaga ja selle kapteniks oli Ben Jurno.

© National Arts Club in N. York 78. aasta-valiknäitusel, kus kunstnikel oli võimalus zhürii valikul esineda 2 tööga õlis, esines ka meie kaasmaalane Naima Rauam East Holdenist, Maine. Tema töödest auhindas kolmest kunstnikust koosnev zhürii „Boxcar'i" nimelise töö Grumbadheri auhinnaga. Sama töö sai veel „Popular Prize" auhinna näitust külastajate poolt teostatud hääletuse tulemusena. Töid oli näituseks esitanud 135 kunstnikku. Naima Rauamil oli teise maalina väljas „In the W oods", millega ta esines ka ESTO '76 kunstinäitusel Baltimores.

Läti suur osatähtsus vene majanduselus

Okupeeritud Eesti ajalehes „Rahva Hääl" avaldati hiljuti statistilisi andmeid praegusest Lätist ja nagu sellest informatsioonist nähtub, etendab Läti suurt osa suure Venemaa tööstustöödangus. Lätis elab ainult 2,5 miljonit elanikku, kuid nagu mainib ajaleht, toodeti Lätis möödunud aastal 2,5 miljonit raadioaparaati, samuti valmistab Läti suurema osa N. Liidu televisiooniaparaatidest, kolmandiku reisivagunitest, 23 protsenti trammidest, 16 protsenti diiselmootoritest ja generaatoritest, 18 protsenti pesumasinatest, 40 protsenti lüpsiseadmeist ning 50 protsenti mootorjalgratastest. Ajaleht kinnitab ka, et Läti põllumajanduse toodang on nõukogude korra ajal tohutult kasvanud ja väidab lõpuks, et Jurmala kuurort Riia lahe ääres on saanud suureks nõukogude inimeste puhkebaasiks. Rannikul olevat üle 100 sanatooriumi, puhkekodu, pansionaadi ja kämpingu. Aasta jooksul parandavat siin tervist ligi 1 miljon töötajat.

Dr. A. Soom suri puhkusel

Steinachis, Tiroolis, suri 28. juulil ootamatult puhkusel viibides tuntud eesti ajaloolane dr. fil. Arnold Soom 77 a. vanuses.

Dr. Soom töötas viimati arhivaarina Riigiarhiivis Stokholmis. Kodumaal oli ta algul Narva linna arhivaar ja hiljem Tallinnas Riigiarhiivi juhataja. Kadunut jääb leinama abikaasa Mary.

Tursasõda tõi Hiina Islandile

REYKJAVIK — Ainult kümmekond maad on pidanud Islandi nii tähtsaks, et nad on asutanud sinna oma suursaatkonnad. Soome suursaadik Oslos on toiminud ka Soome huvide kaitsjana Islandil. Suurriigid on eriti huvitatud sellest, mis Islandil juhtub kuigi islandlased ise peavad nende saatkondi ülemääraseiks.

Ameerika Ühendriikide saatkonnas töötab umbes 30 inimest. Seda peetakse sobivaks arvuks, sest Islandil ja Ühendriikidel on laiad majanduslikud suhted ja saarel on umbes 5.000 ameeriklast.

N. Liidu saatkonnas on umbes 60 inimest jälgimas, mis juhtub 220.000 inimesega saarel. Elanike arvu arvestades on see suurim N. Liidu saatkond maailmas.

Kui Island ähvardas tursasõja ajal lahkuda NATO-st, asutas Hiina kiiresti ka oma saatkonna saarele. Hiinlased kartsid, et Island läheneb liialt N. Liidule. Näiteks kõik Islandis kasutusel olev õli ostetakse pärast tursasõda N. Liidust. Hiina suursaatkonnas töötab praegu umbes 15 inimest.

KAI KÄÄRID
MAALID MÜÜGIL suures valikus. Helistage ette 225-5595.
390 Princess Ave., Willowdale

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

MÜÜA
import suurmüügi äri
Portselan, hõbe, kristall, keraamika jne. Kirjad slt. märgusõnaga „Import Saksamaalt"

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 senti.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „....." ..... 197.... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

(Järg. lk. 3)

KALLIST ABIKAASAT, ISA JA VENDA

KAUGESÕIDUKAPTEN

MAGNUS MIKENBERG'i

sündinud Käsmus
surnud Torontos

leinavad

ABIKAASA
TÜTAR abikaasaga Inglismaal
õde TILDA Torontos
õde JUULI perekonnaga Eestis

LAHKUNUD ARMAST ABIKAASAT

OSVALD TIIT'u

sündinud 5. augustil 1909 Palal
surnud 12. augustil 1977 Torontos

mälestavad sügavas leinas

ABIKAASA
SUGULASED Eestis

Puhka rahus!

MEIE SÜDAMLIK KAASTUNNE HÕIMLASILE KÄSMUS NENDE KAOTUSE PUHUL

MEREVÄE-VANEMLEITNANT

MAGNUS MIKENBERG

sündinud Käsmus 1892
maetud Kanada Veteranide kalmistule
10. augustil 1977

HILDA TANKSIMÄE-LEPNI
HERTA LEPNI-RUUMET
perekondadega

HEAD NAABRIT JA SÕPRA KIVIOJALT

OSVALD TIIT'u

mälestavad

M. TOOP perekonnaga
N. HOPPE perekonnaga
M. MÜRK perekonnaga
E. KUUSKNE perekonnaga
E. LÜDIG perekonnaga
E. NAGEL perekonnaga
A. NURM perekonnaga
V. KUUSIK
J. ALMER
J. TAAVET
A. VAAG
H. NEUMAN

ARMAST SÕPRA

KARL ASTOK'it

mälestavad

J. SÄÄGI abikaasaga
A. NAHKSEP abikaasaga
L. PUURITS
T. SÄÄGI

KIRIKUD

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik,
(Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühap., 21. aug. kell 3 p.l. VABAÕHU JUMALATEENISTUS Hõbe-Põdra talus, Virginias, Ont. (hwy 48 ja Royal Beach Road'i nurgal). Laululehed.

Koguduse õpetaja viibib augustis puhkusel. Teda asendab praost O. Puhm, tel. 483-4103 (kodus), 483-5847 (Peetri kirik).

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
317 Mt. Pleasant Rd., Toronto
M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto
M4N 1L8 tel. 483-4103

JUMALATEENISTUS pühapäeval, 21. augustil kell 11 hommikul.

ÕPETAJA KÕNETUNNID neljapäeva õhtuti kl. 6—8. Muul ajal, kui õpetaja või kiriku telefon ei vasta, helistada 422-5719.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühap., 21. augustil kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõneleb jutl. E. Saraoja. Laulu-ettekanded.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 656-5248, kirik 923-5172

Pühapäeval, 21. aug. JUMALATEENISTUS kell 8.30 homm. Vana Andrese kirikus. Kes vajavad varajasel tunnil transporti, palun pöörduda õpetaja või koguduse juhatuse liikmete poole.

JUMALATEENISTUS pühap., 28. aug. kell 6 õ. (muudetud kellaaeg). Jutlustab kog. esimees Albert Roost.

Õpetaja on puhkusel 28. aug. kuni 2. sept. Õpetaja kohuseid täidab sellel ajal õp. U. Petersoo, tel. 625-5930. Kui telefon ei vasta, palun helistage kog. esimehele A. Roosti'ile, tel. 244-9270, kes astub kontakti õp. Petersoo'ga.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390
USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00 lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 21. aug.: „RAHULOLU".

Laup., 20. aug. kell 4 p. l. VABAÕHU JUMALATEENISTUS Royal Beachis, hr. Hõbe farmis. Lauluettekanded, jutlustab H. Rüdmik.

Pühap., 21. aug. kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustavad H. Rüdmik ja H. Söderholm.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 21. aug. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, noorte ansambel. Kell 6 õ. VÄLISMISJONIÕHTU. Kõneleb misjonär E. Molin Aafrikast.

Kolmap., 17. aug. kell 7.30 „Kolmapäevane kiitus". Kõneleb ja mängib tshellol K. Raid.

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
(Eesti Maja lähedal)
691-2848

Laupäeval, 20. augustil, homm. kl. 9.30 Hingamispäeva kool. Jutlus kell 11 e.l. teemal: Vaimulik Uuestisünd. Kõik teretulemast! Transpordiks helista ülalantud telefonil.

ARMAST SÕPRA

OSVALD TIIT'u

mälestavad

JUHAN KARIN abikaasaga
JAAN ROHTLA abikaasaga
ALBERT SAAR

LAHKUNUD SÕPRA

OSVALD TIIT'u

surnud 12. augustil 1977 Torontos

mälestavad kurbuses

ELMAR SIIVIK abikaasaga
JOHN KOPAMEES abikaasaga
PAUL TAMMEVESKI abikaasaga
MAIMU TUTT perekonnaga
FELIX HÕLPUS

LAHKUNUD ENDIST JUHATUSLIIGET

OSVALD TIIT'u

mälestab

ÜHING KIVIOJA SUVILAD

KAASLEEGIONÄRI

KARL ASTOK'it

mälestavad leinas

VANASKAUDID-LEEGIONÄRID

UNUSTAMATA KALLIST EMA

Alide-Katharine Rückenberg'i

sündinud Baumann
tema surma 5-ndal aastapäeval, 13. augustil

mälestavad kurbuses

tütar BENITA LEETE abikaasaga
poeg EVALD perega kodumaal

Suurim tänu kõigile, kes

JOHANNES SETS'i

kirstupanekust ja viimsele puhkepaigale saatmisest osa võtsid ja teda rohkete lillede ning leinakuulutustega mälestasid.

Suurim ja südamlik tänu SOOMEPOISTELE ja õp. O. Puhm'ile.

MARET VARTNAU ja TÜTRED

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

723 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ◎ 489-8002

MÄLESTAME LEINAS HEAD SÕPRA

OSVALD TIIT'u

ALVINE ja THEODOR OLUPER

◎ Rootsis, Koitjärve noortelaagris on suurele kaljumürakale kinnitatud mälestustahvel, millele kantakse nende nimed, kes oma päranduse on testamendiga määranud noortealale. Üheks vanemaks Koitjärve ehitusmeistriks on praegu 81 a. vana Laas Oeselg.

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VENDA

GEORG LIIDEMAN'i

sündinud Pärnumaal, Paikuse vallas
surnud 14. augustil 1977 Torontos

mälestavad valusas leinas

abikaasa MEETA
tütar REET abikaasaga
vend ALEKSANDER Owen Sound'is
ÕED ja VEND Eestis

Kirstupanek kolmap., 17. aug. kell 8 õ.
Murray E. Newbigging matusemajas,
733 Mt. Pleasant Rd.
Matusetalitus samas neljap., 18. aug.
kell 10 homm.
Tuhastamine Mt. Pleasant krematooriumis.

ARMAST

GEORG LIIDEMAN'i

mälestavad sügavas leinas

perekond LEIUS
perekond KOOLMAR

OOTAMATULT LAHKUNUD

GEORG LIIDEMAN'i

mälestavad kurbuses

ELSA ja HANS JUUDAS
LELIA ja GUNNAR KEERMA perekonnaga

ARMAST

GEORG LIIDEMAN'i

mälestavad sügavas kurbuses

LEMBIT JÄNES abikaasaga
FELIX KRABI abikaasaga
HENDRIK KUKKUR abikaasaga
EINO KURIS abikaasaga
ARTUR LAAMAN abikaasaga
OSVALD LEPIK abikaasaga
JUHAN LÄTE abikaasaga
ELMAR MALDRE abikaasaga
HEINO RIGA abikaasaga
GEORG VERRET abikaasaga

ARMAST

GEORG LIIDEMAN'i

mälestavad leinas

FANNY ja AUGUST JAAGUMÄGI
KARIN ja ERIK KALMET
EBA KASK
VILMA ja OSKAR KIRVES
HILDE ja RUDOLF LALL
ELISE LIIT
VIRVE ja HAROLD MATHIAS
ADELE NEIVELT
ALMA VEIKE

KAUAAEGSET ARMAST NAABRIT

GEORG LIIDEMAN'i

mälestavad

HELMI ja HEINO LIIVANDI
ANU ja GUIDO PALIAS

UNUSTAMATA ARMAST ABIKAASAT JA ELUSELTSILIST

ERICH PAJU

sündinud 9. augustil 1909
surnud 11. augustil 1977

mälestavad leinas

abikaasa SELMA
ILSE ja THEO

ARMAST ABIKAASAT JA HEAD ISA

REGINALD REMMEL'it

sündinud 14. jaanuaril 1898 Tallinnas
surnud 13. augustil 1977 Torontos

mälestavad valusas leinas

abikaasa HELENE
tütar ANNE abikaasaga

Issand, Su juurde ihkas mu hing!

ARMAS LAHKUNUD SÕPRA

JUHO KOGGEL'it

mälestavad leinas

REIN HÖBE perekonnaga
JULIUS PÖDRA perekonnaga
JOHANNES SÄÄGI perekonnaga
LIISI LINGO
JOOSEP ENGSOO

MANALASSE VARISENUD HEAD SÕPRA

ERICH PAJU

mälestavad

ELMI ja VELLO JÖGI
LINDA ja JOHANNES LUIK

Vene noorus ebamehelik

Vene nädalalehes Nede Lia arvustavad nõukogude filosoof Valentin Toltõsh ja professor Sinaida Kulakova teravalt tänapäeva nõukogude noorust.

Koolitüdrukud olevat tugevasti mingitud — kuigi see koolis on keelatud. Nad värvivad oma juukseid väga kummalistes värvitoonides, kannavad näol paksu mingikihti ja riietuvad ärritavalt.

Nõukogude poisid olevat naiselikud — kannavad pikke juukseid, vurrusid ja habemeid. Aga selle fassaadi taga olevat nende juures märgata ulaklust ja ebaviisakust. Kokkuvõttes on mõlemad teadlased saanud tänapäeva nõukogude noorusest väga halva mulje.

Portugalis lõpetatakse katsetamine kolhoosidega

LISSABON — Portugali parlamendis võeti vastu seaduseelnõu 1974. a. revolutsiooni järgi loodud kolhooside likvideerimiseks, milleks tollal rekvireeriti miljon hektari põllumaadest. Katsed kollektiivse maaga aga on andnud nii suuri tagasilööke, et valitsusel ei jäänud muud üle kui loobuda. Häälte arvuga 166—86 vastuvõetud seadus tähendab, et aastail 1975—76 talupoegadelt võetud maa-alad antakse nüüd tagasi endiseile omanikele. Uue seaduse poolt hääletasid sotsialistid ja sotsiaaldemokraadid, vastu parempoolsed koos kommunistidega.

Põllunduses töötab peagu 40% Portugali kaheksast ja poolest miljonist elanikust, kuid viljeluskõlblikust maast on üle poole kesas, mistõttu omadel põldudel kasvatavat nisu, maisi, riisi ja päevaroosiseemned tuleb tänavu sisse tuua. Tänavu on viljasaak 600.000 tonnilt langenud 280.000-le, mis õigustas põllundusministrit Antonio Barretot esitama eelnõu põllunduskollektiivide tegevuse lõpetamiseks.

USA uraan sattus Iisraeli

WASHINGTON — Kongressi uurimiskomisjon kinnitab, et USA salaluure agentuuril on „tugevad kahtlused", et kuni 134 naela uraani — küllalt kuni kuue aatompommi valmistamiseks — võib olla sattunud Iisraeli 1960-ndail aastail ühest Pennsylvania tööstusest. Kuid pole olemas ühtki tõendit, et see oleks varastatud.

Ähvardusi Soome Belgradi suursaatkonnale

BELGRAD — Jugoslaavias asuvaid soome diplomaate ja nende perekondi ähvardatakse kättemaksuga, kuna Soome paari nädala eest loovutas N. Liidule tagasi kaks Helsingisse jõudnud reisilennuki hõivajat. Soome Belgradis olev suursaatkond on saanud augusti alul serbokroaadikeelse kirja, kus „grupp belgradlasi" ähvardavad kättemaksuks vägivalda kasutada Jugoslaavias olevaile Soome saatkonna ametnikele, nende perekonnaliikmeile ja teistele maal olevaile soomlasile.

Kingad Lääne-Saksamaalt ● **Tel. 533-8122**
Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega
Patacsi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont.

LINHOLM LIMITED · REALTOR
EESTI KINNISVARA OSTU-MÜÜGI FIRMA
Toronto piirkonnas eestlastele abiks juba aastast 1954. Meie pikaajaline praktika ja sõbralik teenimine on teie huvide parimaks kaitseks. Kohest teenimist hr. Linholm'ilt telefonil 486-7752, õhtuti helistada 489-9932.
PIDEV NÕUDMINE ELUMAJU MÜÜGIKS SAADA!

ALNA
TORONTOS
Piduülikondade rentimine
Ülikonnad ja püksid tellimisel
437 DANFORTH AVE.
Tel. 463-8104

Hillside Bakery and Delicatessen
2851 LAWRENCE AVENUE E. Tel. 261-2238
(Hillside Plaza, Brimley nurgal)
Omanik Ake Saarinen
Värsked saadused iga päev — Kõik delikatessid saate meilt
Ari avatud: teisip., kolmap. ja neljap. 9—6, reedel 9—7, laup. 9—4. Esmasp. suletud.

SPORT

Pikaajaline koostöö Eesti Kalevi ja soome sportlaste vahel

1957. a. veebruaris toimus Eestis esimest korda pärast sõda Eesti ja Soome vaheline maadlusvõistlus. Sellest võttis Soome poolt osa kaheksa maadlejat. Nüüd on sellest möödunud 20 aastat ja need aastad on olnud kahe maa sportlaste vahel lähedased, soojad, sportlaste, treenerite ja spordijuhtide sagedaste kontaktidega, kinnitatakse soome spordiajalehes „TUL". Edasi kirjutab peatoimetaja Pekka Hurme:

Sel paarilkümnel aastal on olnud palju sportlasi, treenereid ja spordijuhte, kes on külastanud vastakuti vennasriike, kuid Eesti Kalevi esimees Johannes Nittimi võib pidada Soome Töölissportlaste Liidu ja Kalevi vahelise tegevuse hingeks. Nittim valiti Kalevi esimeheks 1957 ja tegutses sellel kohal kuni käesoleva aasta kevadeni olles sellel kohal 20 aastat.

Maadlejad olid esimesed, kes käisid Tallinnas, ja selle järgi kui „jää oli murdunud" tulid korvpallurid ja naisvõimlejad.

Maadlusvõistlus kui esimene selletaoline sõprusüritus oli eriti tore. Võistlus peeti Estonia Teatris, kontsertsaal oli puupüsti pealtvaatajaid täis ja meeleolu oli väga piduliik kuna ruumi oli kaunistuseks toodud ka Soome lipud ja miks ei pidanud meeleolu ka ülev olema kui soomlaste võidu puhul mängiti Soome hümni, mis eestlastele meenutas ju oma iseseisvusaegseid võistlusi.

Samal kevadel esinesid Tallinnas soome naisvõimlejad. Järgnesid korvpallurid ja see võistlus oli eriti tugev, kuna eestlaste korvpallitase oli sel ajal juba kõrge. Soomlased kaotasid Tartus 108—52 ja Tallinnas 105—84.

Esimese vastukülaskäigu Soome sooritasid eestlased sama aasta aprillis, mil maadlejad pidasid Soomes kolm võistlust.

Esimese võistluse muutis omamoodi ajalooliseks asjaolu, et see esitati televisiooni kaudu ka Soome, et soomlased võiksid jälgida oma sportlaste tulemusi. Sel ajal tuli sportlastel Eesti ja Eestist Soome sõita Leningradi kaudu rongiga.

Juba algusest peale taheti moodustada Kalevi ja soomlaste vahelist liitu, kuna seda peeti heaks võistlustingimuste aluseks, kuid kahjatsetavalt pole sellest suudetud kinni pidada. Spordisuhted on küll püsinud aastate jooksul ja kui need hõlmasid alul 90 sportlase ümber aastas, siis nüüd on need jäänud 60-le hingele aastas. Sportlaste vahetusele lisaks on toimunud ka treenerivahetusi, kus on olnud tegevad korvpallitreener Kullam, kergejõustikutreener Tsikin ja mootorratturite treener Laur, kes on juba vanad utttavad Soome sportlastele.

Kalevi sportlaste lootus on, et tulevikus võiks suuremaid gruppe vahetada, näiteks maavõistlusi ka kergejõustikus, millest on küll juttu olnud.

Samuti loodetakse, et võistlused toimuks tihedamini kui kord aastas. Samuti tahetakse näha treenerite ja spordilaagrite vahetust, millest nii Kalevi kui ka Soome sportlased kasu saaksid. Tallinna kõrval tahaksid eestlased, et spordivõistlusi saaks korraldatud ka Pärnus, Tartus ja Viljandis, kuigi aeg pole igakord sobiv.

Eesti Kalevis on praegu 165.000 liiget, kuhu kuuluvad 582 spordiühingut. Kalev on peaasjalikult ametiühingute spordiorganisatsioon ja see saab toetust ametiühingute liidult.

Kalevi palgalistena töötavad üle 800 isiku, kellest treenereid on üksi 200, näiteks on kergejõustikutreenereid palgalisi kokku 38.

Kalev omab spordihooneid, väljakuid, saale, ujulaid, mille juures teenistujate hulk on Kalevi palgalehel. Liidu programmis on üle 40 spordiharu, millest tugevamad on korvpall, võrkpall, purjetus, jalgrattasõit, kergejõustik, suusatamine, maadlemine, sõudmine, ujumine, tennis, mootorsport ja spordisukeldus.

Võrk- ja korvpallis on Eesti Kalev mänginud mitmel aastal N. Liidu meistrisarjas, võrkpallis on Kalev võitnud N. Liidu meistri nimegi. Korvpallis on Kalevil olnud sellised tugevad nimed nagu Lipso, Tomson, Krikun, Lepmets, võrkpallis Viljar Loor.

Kergejõustikust on nimetada Virkus, Pärnakivi ja Nurmekivi, kes olid Soome jooksjaile sageli ülivõimsad võistluskaaslased.

Kalevi märgi all on võistlenud ka Rein Aun, Enno Kitsing, Mart Paama, Tõnu Lepik, Kaupo Metsur, Kalju Jurkatam, Rein Tölp, Laine Erik ja mitmel korral Soomet külastanud ja alles sel kevadel Oulus uue Eesti rekordi kõrgushüppes teinud Vello Lumi.

Aga on ka esindajaid teistelt aladelt, kel on olnud soomlastega võistlustel kokkupuuteid ja kes on oma tulemustega Soome spordihuviliste hulgas tuntud. Selles nimekirjas on ka endine uisutamise maailmameister Ants Antson, kuigi Eestis ei ole püsivat kunstliku jää rada, mis ta treeninguaja jättis väga lühikeseks.

Sellise tagasivaade andis soome sprodiajakiri „TUL" 20 sõprusaasta tööd vaadeldes ja kokkuvõtteid tehes.

Selles öeldakse veel, et keel pole suhtlemisel takistuseks olnud ja spordivõistlused on kõik väga sõbralikud kokkutulekud.

Selles koostöövaimus loodetakse järgnevaid aastakümneid jätkata.

⊕ Bradfordis, Inglismaal, tegutsev Eesti Kodu sealse E. Maja omanik, pidas aastakoosolekut. Kinnitati aruanne tasakaalus 44.298 naelaga. Liikmeid oli kodul 1. 1. 1977 411, neist eestlasi 291 ja teistest rahvustest 120. Eestlasist liikmeist olid 82 pensionärid ja 20 noored. Juhatuses on: Arnold Vaino esimees, Endel Raatma abi, usaldusmees August Ottan sekretär, Villem Kinnas laekur ja usaldusmehed Aksel Paluoja, Erich Priim, Venda Tootsi, Vello Vahter, Karin Rasta, Johannes Erm, Helmut Unnuk ja Tiiu Kajando.

Soola tarvitamine võib muutuda harjumuseks

Keskmine ameeriklane sööb 25 korda rohkem soola kui ta vajab, kuna talle on soola tarvitamine muutunud harjumuseks, seletas Ameerika arst dr. Lot B. Page. On olemas veenvaid tõendeid sellest, et liigne soola tarvitamine on seoses kõrge vererõhuga, mis puudutab 20 miljonit ameeriklast.

Sool on harjumuseks muutuv ja väga raske on sellest loobuda. Inimestel tekib samane tarvidus soola järgi nagu suitsetamise puhul, ainult soolast loobumisel pole „loobumisvalusid". Suurimaks takistuseks ameeriklasil liigsest soola tarvitamisest loobumiseks on, et see on muutunud neisse sügavalt sissekasvanud kultuuriliseks eelarvamiseks, kuna see on olnud osana nende kombeist alates piibliajastust. Näiteks rooma sõdureile maksti palka soolas. Isegi ingliskeelne sõna „salary" on tuletatud ladina tüvest „sal", mis tähendab sool. Kuna sool oli nii väärtuslik toidu säilitamiseks, tuli sellest ka ingliskeelne sõna „salvation". Rooma ajal hinnati soola nii, et seda võrdsustati tervisega. Nii me saime väljendused nagu „soola väärt" ja „maasool".

Nagu dr. Page ütles võime elimineerida kõrget vererõhku kui loobume sajanditepikast soola tarvitamisest. Me arendame oma isu soolale juba oma noores eas. Mida enam me lastele soola toiduga anname, seda suuremaks nende isu selle järgi läheb. Pole siiski olemas mingit sidet soola isu ja soola vajaduse järgi. Inimesed, kes on soola tarvitanud ja sellest loobuvad, leiavad, et toit neile alul ei maitse. Aga kui nad kord saavad sellest üle, hakkavad nad jälle toidu looduslikust maitsest aru saama.

Uurimused näitavad, et inimesed, kes väga vähe soola tarvitavad, on vabad vererõhu probleemidest. Uurimused näitavad ka, et lapsed ja vanemad tavalises olukorras ei vaja rohkem kui 200 milligrammi ehk üks teelusikas soola päevas. Eriolukorras nagu suvel suure higistamisega võib kuni kaks grammi kasutada. Kui kontrolliksime soola tarvitamist suudaksime kontrollida ühe generatsiooni jooksul ka oma vererõhku.

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele

„VABA EESTLASE" TALITUSES

RAAMATUID

müügil	Hind $	Saatekulu ¢
Ilme Ivandi — Pargi	2.50	35
Kuldne tammetõru — Näidendid ja ettekanded noortele	3.—	35
L. Wahtras — Liivaklass	2.50	15
Ravimtaimed, 250 retsepti	2.50	15
Enn Nõu — Vastuvett	5.—	40
Anna Ahmatova — Marie Under — Reekviem	3.50	35
H. Michelson — Skautlikul teel	3.—	35
H. Michelson — Noorsootöö radadel	4.30	35
H. Michelson — Eesti radadelt	9.—	35
Eduard Krants — Lumeliitlased (luuletuskogu)	3.—	15
Ilona Laaman — Mis need sipelgad (luuletuskogu)	3.—	15
Estonian Official Guide	5.—	40
Paul Laan — Mõttelend — Pilte ja peegeldusi	5.—	25
Herbert Salu — Utoopia ja futuroloogia	4.50	25
Karin Saarsen — Lohengrini lahkumine	4.50	15
„Trilnu" üksiknumbreid	1.25	
K. Inno — Tartu University in Estonia	8.50	40
A. Kubja — Kadunud kodud — mälestused	3.—	25
A. Kubja — Mälestusi kodusaarelt	2.—	20
A. Kubja — Palukesed	1.50	20
E. Uustalu ja R. Moora — Soomepoisid 426 lk. + 64 lk. fotosid	14.—	85
Leho Lumiste — Alamuse Andres — biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust	6.65	40
L. Lumiste — Atlandi aknal	2.10	40
L. Lumiste — Killad külas	5.30	40
A. Vomm — Ristsõnad I	2.50	20
A. Vomm — Ristsõnad II	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad III	2.25	20
A. Vomm — Ristsõnad IV	2.25	20
Ants Vomm — Minu hing (luuletuskogu)	20.—	40
K. Eerme — Surnud laevad ja elavad mälestused	1.50	15
K. Eerme — Päevata päevad ja ööta ööd II	4.—	40
S. Ekbaum — Ajatar (luuletuskogu)	4.—	30
Aarand Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	4.—	30
J. Pitka — Rajusõlmed	8.80	40
T. Tamm — Need teod süüdistavad II	5.—	40
A. Käbin — Vaim ja muld	10.—	40
Urve Karuks — Kodakondur (luuletuskogu)	6.—	20

RAAMATUID LASTELE:

Kalevipoeg — Õppe- ja tööraamat lastele	2.50	50
Õpeta mind lugema I — (Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	3.—	40
Õpeta mind lugema II — Õppe- ja tööraamat eelkoolialistele lastele värvitrükis)	4.—	40
Eesti keele Harjutustik I	2.25	35

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

31.

Tänasin senor Ayala't ja läksin hoopis rahulikuma südamega teatrisse tagasi. Ta oli asjade eest hästi hoolitsenud. Major Sabata agendid ajavad oma asja ära, kaitsevad meid mõlemit nii kommunistlike kallaletungide eest kui ka Mafia vastu. Sest kes Mehhiko politseiga raksu läheb, sellel pole head oodata. Pannakse türmi ja visatakse võti ära. Ega siin ole Kanada või USA, kus valitsus peab gangsteritele prii advokaadi palkama ja neid nii kiiresti kui võimalik jälle vabadusse laskma. Ei, siin valitseb kord nagu muistses Mongoolias, et kui sa süütu oled, siis tõenda seda, muidu teeme su pea jagu lühemaks, ja asi ants.

X PEATÜKK: SENOR CHONG

Kui ma turistidesumma hulgast Palacio'st välja astusin, seisis terve rida taksosid teatri ees ja õige mitmed neist kandsid mustvalgeid ruuduribasid ümber katuseservade. Vaatasin otsivalt ringi. Pimedas ei näinud, millised need Sabata politseimehed oleksid võinud olla. Otsustasin veidi oodata. Mõne minutiga olid nad suuremalt osalt, täis turiste, minema vuranud. Ainult üks Checker-cab jäi veel sinna kõnnitee servale seisma, vahehete-vahel mõnda pealetükkivat turista't tagasi tõrjudes. Astusin ligemale ja vaatasin silmanurgast. Rooli taga istus keegi tõmmunäoline taksojuhi nokatsmütsis sell, cigarro suunurgas. Tagaistmes oli keegi rohkem härrasmehe moodi, valges vihmamantlis ja püstjuustega kodanik, lips ees ja kübar peas. Küllap seesama ongi see senor Ayala sala-agent, arvasin, ja astusin ligemale.

„Vabandage, härrad, aga ootan siin kedagi, kes on saadetud senor Ayala poolt — olete te selle dzhentlemaniga tuttav?"

Pruuninäoline, hiinapäraste näojoontega vihmamantlis saks vaatas mulle tänavalaterna valguses uurivalt otsa.

„Senor Kork, I presume?" Et kas härra Kork? Mees rääkis võrdlemisi viisakalt inglise keelt, nagu näis. Nii nagu vanasti seal Mustade Maal Aafrikas, kus senor Stanley senor Livingstoni järgi küsis. Ütles nii ja ulatas mulle käe, nagu oleksime vanad tuttavad. Võtsin ta pakutud käe vastu oma vasakuga, parem ikka veel taskus püstolipäral.

„Kas tohiksin teie kredentsiaale paluda?"

„Aga muidugi, endastmõistetavalt. Kapten Chong, teie teenistuses." Ja ilmuski välja plastikkaantega ID-ümbrik, millel ilutses Mehhiko rahvusvapp — kotkas ja madu, the Eagle and the Serpent. Veerisin kirja kokku. „El Capitan de Policia Securidad Raimondo Chong." Julgeolekupolitsei kapten Raimondo Chong. Niisiis on tegemist tõesti ühe Hiinamaa mehega, nagu perekonnanime järgi otsustada. Eesnime järgi aga Ladina-Ameerikas sündinud ja ristitud.

„Mister Kork — palun astuge sisse!" lõi see kapten Chong mulle takso-ukse lahti.

Aga mul olid Mehhiko taksomeestega kurvad kogemused. Kippusid kuramused kõik kommunistid olema.

„Võibolla astute teie hetkeks välja, kapten? Teeme siin pargis väikese jalutuskäigu ja räägime asjad läbi? Eks hiljem või sõita, kui peaks tarvis olema."

Olin ettevaatlik. Kes korra põletada saanud, kardab tuld.

„Kuidas eelistate", vastas kapten Chong nagu mokaotsast ja astus autost välja.

„Oota meid seal pargiservas, José", ütles ta oma autosohvrile ja viipas käega lähedase Alameda pargi poole. Me jalutasime üle laia tänava. Nii tänav kui ka park olid võrdlemisi rahvast täis. Ilmselt olid inimesed Mehhikos kaua üleval. Muidugi ei olnud need pargisjalutajad vaesed peon'id, kes vara üles pidid tõusma ja enne seitset tööle minema, vaid võrdlemisi euroopaliku välimusega keskklassi esindajad, kes enne kümmet ametisse ei läinud. Nad olid just nüüd kinost või teatrist tulnud, et enne koju minemist veidi värsket õhku hingata — päev oli olnud võrdlemisi soe, aga nüüd oli väljas mõnusalt jahe. Kuigi Ciudad Mexico seitsetuhat jalga üle merepinna asub ja selle tõttu siin kunagi nii kuumaks ei lähe, nagu näiteks Acapulco's, on siin suvel siiski päris soojavõitu. Kuigi meil Kanadamaal veel varakevad, oli siin maal juba ammu suvi.

„Niisiis", algas kapten Chong, kui pargis ühe tühja kivipingi leidsime ja sellel istet võtsime, „mis on teil Mehhiko Julgeolekupolitseile teatada? Senor Ayala mainis midagi sellest, et teie elu olevat siinsete kommunistide poolt ohustatud. Seda tundub vähe raske uskuda."

Tõmbasin nüüd omakorda ID-kaardi välja. Kapten Chong võttis taskust pisikese elektrilambi ja uuris seda hoolega.

„Okei, seersant Kork — milles seisab asi?"

„Olen siin ametiasjus, kapten Chong. Mina ja mu kolleeg, me otsime kedagi taga. Usna juhuslikult sattusime kommunistidega kontakti, kes aga meie peale nüüd jahti peavad. Nad paistavad arvavat, et me nende jahil oleme — tegelikult on meil aga hoopis teised ülesanded. Kas soovite neist kuulda, või ei huvita see aspekt teid?"

„Kõige pealt pean märkima, seersa:t, et kui teil Mehhikos ametiasju on, siis oleksite kohe pidanud meie juurde tulema!"

„Miks te arvate, et ma täna senor Ayala jutul käisin? Kahjuks ei jõudnud ma kuigi kaugele, mul ei õnnestunud seal kellegagi kokku saada, kes minu ja mu asjade vastu huvi oleks tunnud — senor Ayala kaasa arvatud. Või kuidas?"

„Ilmselt siiski, si — sest muidu ei oleks me ju siin? Aga sellegi poolest, peate minuga kaasa tulema, sest olete juba mitu päeva Mehhikos ja siin oma käe peal töötanud, teie ja teie partner seal Melia Purua hotellis — ja meie pole teile selleks luba annud! Mu Jefe, major Sabata soovib selle üle teiega isiklikult rääkida!"

Tõmbasin oma Colt'i vöö vahelt ja torkasin rauaotsa talle ribidesse. Tõmbasin igaks juhuks ka valju naksatusega kuke vinna, et ta aru saaks et mul on tõsi taga.

„Külma ära, sa tolmuahv", ütlesin, „Chong või mis su õige nimi võib olla! Ära tee valeliigutusi — võin närviliseks muutuda ja siis võib õnnetus juhtuda. See riist mu rusikas on 45-kaliibriline ja ta teeb sulle naba kõrvale inetu suure augu, kui ta lahti peaks minema."

Viivuks valitses meie vahel vaikus. Siis rääkis senor Chong uuesti, aga nagu pisut teise tooniga.

„Pean teid hoiatama, senor Kork", lausus ta, „pean teid hoiatama, selline käitumine pole Mehhikos lubatud — teil pole siin mingeid politseiõigusi."

„Sinul ka ei ole", arvasin mina, „sest sa pole mingi politseinik!"

„Miks te seda arvate, senor?" tahtis senor Chong teada. Ta oli tõesti silmnähtavalt külma kõhuga sell, sest tal ei pilkunud silmgi selle pärast, et tal laetud püstol ribide vahel torkis.

„Tegid just väikese vea sisse", selgitasin mina, „kui sa hakkasid mu kamraadist seal Melia Puruas rääkima — sellest ei teadnud Ayala midagi, et me seal elasime. Samuti ei teadnud ta, et me juba mitu päeva Mehhikos olime. Selle informatsiooni võisid sa ainult oma sõprade, Mehhiko kommunistide käest saada. Sa oled üks neist, kas pole tõsi? Või oled sa hoopis Punahiina saatkonnast? Mis?"

Selle peale senor Chong naeratas, nii et valged kihvad välkusid tõmmus näos.

„Tead sa ka, et mu Camarada on sind sealt pargiservast kirbule võtnud? Kui valeliigutuse teed, saadab ta sind teise ilma! Tal on automaatkarabiin, selle maa pealt ta nii kergesit mööda ei lase."

„Sind aga see enam palju ei aita", vastasin mina, „sest nii nagu esimene larakas käib, oled sa teises maailmas. Ja siis olen mina pingi all kõhuli, valmis su Camarada't iga kell vastu võtma, kas püssiga või ilma."

Selle peale hakkas senor Chong päriselt naerma. Paistis et ta oli hea pokkerimängija närviga.

„Niisiis — paistab et meil on siin midagi, mida hüütakse „Mexican Standoff" — Mehhiko viik. Tema ei saa sind lasta, sest ta ei tea, mis siin on juhtumas, ja sina ei saa lasta mind, sest kui esimene pauk käib, saad sa terve valangu, olgu sa siis pingi peal või pingi all. Mis sa sellest arvad? Parem lase mind lahti ja me lahkume sõpradena?"

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower,
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
225 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

S. BROGOWSKI, O.D.
OPTIK
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES

HOGAN
PONTIAC BUICK Co. Ltd.
348 Danforth Ave., Toronto
PONTIAC FIREBIRD
LE MANS ASTRE
BUICK VENTURA II
G.M.C. veoautod
Pruugitud autod
Esindaja:
Paul Juttus
Telefon: äris 461-3561
kodus 423-5716

HELIPLAATE MÜÜGIL
Vaba Eestlase talitusest:
REET — eesti rahvalaule
Reet Hendrikson
PEEGELDUSI — Rene Uferi viisid
Leida Järvi, Andres Raudsepp j.t.
KAJAKAS — Kodused kajad eesti kohvikust Kanadas
TULE RÄNDAME MÄNDIDE VARJU... — Eesti gaidide ja skautide laule suurlaagritest
LÄSTE MAAILM — Helmi Betlem
EESTI RAHVA- JA JÕULULAULE
Ellen Parve
LAUL SINULE — Jüri Lipp
ROOMSAID JÕULUPÜHI — Jüri Lipp
Plaadi hind koos saatekuluga $ 6.—

Võitlus kommunistide vastu Tais

BETONG, Tai — Tai ja Malaia sõjaväeüksused on alustanud Tai lõunapiirkondade džunglites suuremaid operatsioone kommunistlike partisanide jõukude likvideerimiseks. Neid operatsioone peetakse Kagu-Aasias suurematest komunismivastasteks relvastatud operatsioonideks pärast Indo-Hiina sõja lõppu. Punaste partisanide arvu Tais arvestatakse 2000 mehele ning nende vastu on rakendatud mitmest tuhandest mehest koosnevad tai ja malaia regulaarüksused, kes saavad pidevalt lennuväe, kahurväe ja soomusmasinate toetust. Kommunistide peajõud on koondatud Betongi piirkonda Tai ja Malaia piiril, kus punased on viimase 17 aasta jooksul peaaegu segamatult oma jõudusid organiseerinud.

Hannes Oja

Ontario vaatamisväärsusi avastamas

IV

Kanada arhiivid

Kuna meid ootatakse Kanada Arhiivis (Public Archives of Canada), ei saa me kauem oma valitud parlamendiliikmete huvitavat tegevust jääda kaasaelama. Ruttame parlamendihoonest uue eesmärgi poole, mis pole kaugel ja on vaid lühikese jalutuskäigu kaugusel. Jõelt puhub meeldivat värsket tuult ja nõrgendab tänavakivide õhkuvat kuumust.

Kanada Arhiiv on väga ulatusliku haardega asutus kõige selle talletamiseks ja säilitamiseks, mis nüüd, aga veelgi rohkem tulevikus, võib näidata Kanada elu kujunemist kirevaist etnilistest gruppidest ja ühiskondadest üheks terviklikuks riigiks. Vähemalt praegu on see soov olemas, kuigi Quebec kipub küljest killunema.

Oleme juba kokkulepitud ajast hilinenud. Kõigepealt öeldakse meile tervitusi, sest just etniline ajakirjandus võib kaasaaidata nende rahvusgruppides olevaid materjale arhiivi valdusse juhtida oma sellekohaste üleskutsete ja selgitustega.

Meile tutvustatakse filmiga arhiivi üldist organisatsiooni ja tegevust. Siis jaotatakse meid kolme ühesuurusse gruppi, kellest kaks saavad jääda tutvuma arhiiviga kuna üks viiakse üle tänava asuvasse National Library hoonesse sealsete etniliste raamatutega tutvuma. Kuna aga arhiivis on ajalehtede osakond, siis langeb seekord valik ajakirjanikuna arhiivi kasuks.

Arhiivil on mitu osakonda. Tõstukid ei vii meid mitte üles- vaid allapoole, kordkorralt sügavamale. Kõigepealt viiakse meid kaartide osakonda. See asutati arhiivi osakonnana 1908 ja sisaldas siis 4285 kaarti. 1930-ks aastaks oli kaartide arv tõusnud juba 30.000-le kaardile ja 300 atlasele. Praegu on selles umbes kolmveerand miljonit ühikut, mõned neist väga hinnalised, mida saab ainult juuresolevate ametnike kontrolli all uurida.

Osakonna eesmärk on olnud koguda kõiki Kanadat käsitlevaid kaarte, samuti arhitektuurilisi plaane ja inseneride joonestusi. Kui alul olid huvialasteks objektideks Kanadaga seotud kaardid, siis 1965. a. omati 150.000 võõrast tüpograafilist kaarti. 1967. a. hakati arhiivi kaardikogu nimetama National Map Collection.

Väärtuslikud kogud ja käsikirjad

Väärtuslikumad selles on Ptolemaic kogu kuhu kuulub ka 1508 Rooma väljaanne koos Ruysch kaardiga, mis näitab Kanadat põhja-ida osana Aasiast. Samuti on kogude hulgas 1513 a. väljaantud Strasbourg'i kaart. Neid hoitakse väga hoolikalt. Laudadel on aga palju kaarte, mida tahetakse muuta ajahambale vastupidavamaks mitmete uute säilitamisvahenditega.

Järgmine on käsikirjade osakond, mis hõlmab ajalooliselt tähtsaid erakäsikirju, ärikirjavahetust ja mitteriiklikke materjale. Praegu on osakonnas umbes 27 miljonit lehekülge käsikirjalist materjali, mis võtab 20.000 jalga jooksvat raamaturiiuli pinda. Osakond teenindab ka valitsuse osakondi ja annab informatsiooni ja nõuannet isikuile telefoni teel. Hulk aastaid kuulusid siia ka valitsuse materjalid, aga 1973. a. eraldati Public Record sektsioon iseseisvaks. Käsikirjade osakond on jaotatud kuueks sektsiooniks: eel-konföderatsiooni, peaministrite, avalike riigiettevõtete, sotsiaal-ökonoomiline, etnilise arhiivi ja uurimisalaseks sektsioonideks. Siia kuuluvad veel alajaotustena referents, tehnilise teeninduse ja diffusiooni arvestusüksused ja SNAP (systematic National Acquisitions Program).

Edasi käime läbi valitsuse osakondade materjalidest moodustatud Public Records osakonna, kus on riiulipinda juba kasutamisel 18.300 meetrit. Arhiivi raamatukogus, mille juures on spetsiaalne referentsteenindus, on üle 80.000 köite Kanadast ja ta ajaloost, nende hulgas mitmesuguseid üksikuid ja perioodilisi väljaandeid, samuti väljaandeid valitsuse eriosakondadest. Etniliste ajalehtede kõrgete riiulite vahel annab meile seletust sihvakas tütarlaps. Kui küsin „Vaba Eestlase" kohta asupaika, alustab ta kohe eestikeelset juttu. Selgub, et ta ema on eestlane, isa leedulane, ise töötab etniliste perioodiliste väljaannete spetsialistina, nimi Ruth Bogushis. Meie lühike vestlus jääbki eestikeelseks kuni teised ajakirjanikud tulevad oma väljaannete kohta andmeid pärima.

Veel on Machine Readable arhiiv, mis sisaldab masinal loetavat materjali. Piltide osakond kogub dokumentaalseid joonistusi, mis seotud inimeste, ajalooliste sündmustega, kohtade ja asjadega. National Film arhiivis on väga suur kogu kanada filme koos Sound Archives sektsiooniga hõlmates üle 30.000 tunni helilindistatud kõnesid ja intervjuusid.

„Walnut'i" pilt fotoarhiivis

National Photographic Collection'is on üle 3 miljoni foto, mis näitavad Kanada arengut ja elu fotokunsti leiutamisest peale. Osa neist on juba teemagruppide kaupa selekteeritud ja tekstiga varustatud ning kergesti leitavad. Immigratsiooni all leidus eestlastest üks foto, sellel olid eestlaste grupipilt, kes olid tulnud „Walnutiga". See oli ka ainus, mis meist seal leidus. Tõenäoliselt on meie osa suurem hilisemais, veel korraldamata aastate fotokogudes.

Tekstiiltööd äratasid tähelepanu oma võrratu ilumeelega, aga ka leedu tekstiilkunsti sajanditepikkuse värvirikkusega. Pildil valgevenelanna Madeline Ziniak vaatlemas väljapanekuid, kus ta avastas mitmeid oma rahva juures leiduvaid detaile.
Foto: Ontario Turismi- ja Tööstusministeerium — B. Reed

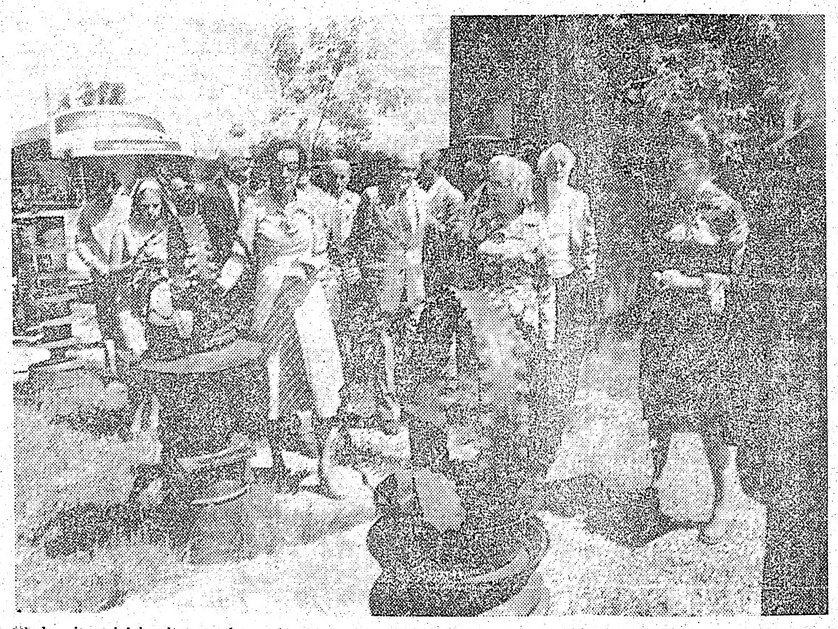

Üheks ringreisi huvitavamaks osaks oli tutvumine Leedu Kodumuuseumiga Kingstoni lähedal. Juba õuel võtsid saabujaid vastu kunstnikest abielupaar ja skulptuurid.
Foto: Ontario Turismi- ja Tööstusministeerium — B. Reed

Kohe oli A. Tamosaitis valmis seletusi andma kõigest sellest, mis esimesel hetkel saabujale silma hakkas, rääkides andmeid oma omapärase ümbruskonna kohta, selle saamislost ja eesmärkidest. Pildil: seljaga vastu vaatajat hallipäine kunstnik seletusi andmas.
Foto: Ontario Turismi- ja Tööstusministeerium — B. Reed

Arhiivide juures on mitmesuguseid teenindusi. Kuigi sealt ei laenutata dokumente välja, võib teha uurimistööd kohapeal ja ruumid on 24 tundi päevas avatud. Dokumente laenutatakse erijuhtumeil kui need on mikrofilmitud.

Peatume hetkeks veel raamatute ja paberite säilitamise ja restaureerimise töötajate juures. Kui varem ajalooliselt väärtuslikud paberid hävisid, siis arhiiv on otsinud kaitsevahendeid selliste kaotuste vähendamiseks. Juba oma asutamisest peale 1872 on arhiiv pühendunud ajalooliselt tähtsate isikute ja organisatsioonide paberite säilumiskindlaks tegemise probleemide lahendamisele. Praegu on uus meetod, kus raamatute koltunued ja pudedad lehed muudetakse uuteks ja püsivalt ajale vastupidavaks.

Vastastänaval asuva National Library kohta saame aga mitmesugust materjali millest selgub, et mitmekeelses raamatukogus on ühe aasta jooksul, 1976. aprillist kuni käesoleva aasta märtsini olnud kokku 61.593 laenutamist, nende hulgas ka 123 korda eestikeelseid raamatuid. Lätlased olid laenutanud 17 ja leedulased 75 korda. Üldse on raamatukogus 40.229 katalogiseeritud raamatut. Raamatukogu töötab põhimõttel, et raamatute laenutamist alustatakse neis keeltes, mille järgi on rohkem küsimist.

Omal käel uurimas

Oleme teinud „pika ületunni" arhiivis. Aga kogu päev on olnud nii tegevusrohke, programm pole jätnud hetkeksi aega hinge tõmbamiseks. Jalutame nüüd läheduses asuva hotellini õhtusöögiks ja vaba aja kasutamiseks, mis ootuste kohaselt seisneb Mafiasaate teise osa vaatamises. Viimane lootus aga luhtub: pärast mõneminutilist saate jälgimist mingi rikke tõttu enam ükski televiisor hotellis ei näita ei kuritegevust ega midagi muud. Alles siis kui saate aeg on läbi, hakkavad aparaadid korralikult tööle.

Päev on andnud väga palju muljeid, veelgi rohkem teadmisi Kanada valitsemisest ja mitmekultuuripoliitikast, kus etnilistele ajalehtedele antakse vastutusrohke osa, mis meenutab kevadisel Kanada Etnilise Pressi konverentsil öeldud tunnustust, et just etnilised lehed on moraalselt kõrgemal kui mitmed suured kanada lehed.

Teisipäeva ennelõuna oli „vaba", omal käel ostude tegemiseks ja linna vaatamiseks, vähemalt neist kohtadest kust vaid mööda sõideti. Osta polnud midagi vaja, aga National Gallery oma rikkustega oli ligitõmbav. Hommikupoolikul oli külaliste arv väike, vaiguid jalutasid üksinda oma „eakas ja heas seltskonnas". Nad olid valmis meeleldi jutlema, sest visuaalne seltskond võib muutuda üksluiseks olgugi, et nad on maailmakuulsad nimed. Ottawa Gallery on vaatamisväärsus, mis kogu linnale annab kunstilinna ilme.

National Gallery's kunsti nautimas

Esimesel korrusel on näide kaasaegsest skulptuurist, mis esialgul küll muigama paneb. Teisel korrusel on Euroopa kunsti alaline väljapanek ja korraldakse väikseid näitusi igal kahel kuul galerii alalisest kogust. Kolmandal korrusel Kanada kunst 18. sajandist kuni 20. sajandini, mis kummutab kõik need kuuldused, et Kanadas enne Teist maailmasõda nagu polegi kujutavkunsti peale „seitsme grupi" olnudki. Neljandal korrusel on vahetuvad näitused, kus oli just kevadel 90-aastasena surnud Jack Bushi näitus. Viiendal korrusel kunst väljaspool Kanadat, kus väljapanekud vaheldusid iga kolme kuu järel, kusjuures tööd on laenutatud. Kuuendal korrusel graafika, joonistused ja fotograafia. Seitsmendal büroouumid kuna kõrgeimal asub kohvik.

(Järgneb

Skandinaavias naerdakse

Rootsis hakkas mõne kuu eest liikuma norralasi käsitlevad naljad. Üks neist oli selline:

— Kas tead, mida võib lugeda norra õllepudelite põhjalt?

— Ei.

— Avada teisest otsast!

*

Kopenhaageni lennuväljal tehti teatavaks järgnevate lendude ajad.

— Lufthansa lahkub Frankfurti kell 15.40!

— Finnair Pariisi kell 16.00!

— SAS läheb Oslosse siis, kui väike osut on nelja peal ja suur osut on kahe peal!

*

Lennuk Stokholmist Bergenisse on just maandunud. Stjuardess teatab reisijaile:

— Oleme just maandunud Bergenis. Olge head ja keerake oma kellad kümme aastat tagasi!

*

Ameerika turist küsib Oslos oma kõrval olevalt mehelt:

— Kas olete rootslane?

— Ei, olen norralane.

— Aga te näete rootslasena.

— Võib olla, olen käks kuud olnud haige.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 16. augustil 1977 — Tuesday, August 16, 1977

KIREV MAAILM

KOPENHAAGEN — Ühe haruldase filmi Leninist ja punaarmeest leidsid merest taani kalurid. See on nüüd Taani televisioonistuudio poolt korda tehtud ja selle esitamine on ettenähtud lähemas tulevikus. Film, mis näitab hetki Nõukogude revolutsionäärist oma eluruumis koos naise ja kassiga, sisaldab võtteid Leninist 1919. a., kaks aastat pärast kommunistlikku revolutsiooni Venemaal. Aasta tagasi film, mis oli asetatud ümmargusse purki, oli jäänud Põhjamerel tursa võrku.

WASHINGTON — Endine president Richard Nixon, ta abiline H. R (Bob) Haldeman ja endine prokorör John Mitchell mõisteti süüdi endise National Security Council'i abilise Morton Halperini perekonna kodu ebaseadusliku elektroonilise pealtkuulamise eest. Neil tuleb maksta viis dollarit tehtud kahjustuste eest.

PRETOORIA — Lõuna-Aafrika peaminister John Vorster ütles, et väga tugevad Ameerika huvid, mis katsuvad tema maad isoleerida, on sama ohtlikud kui marksistlik õõnestustöö.

TORONTO — Kanadalased söid möödunud aastal inimese kohta 45,4 naela linnuliha, 2,8 naela rohkem kui eelmisel aastal. Kuigi ka kalkunite kasutamine suurenes, oli peamine juurdekasv siiski kanaliha söömises. 1976. a. registreeritud linnuliha tööstustest käis läbi 29,7 miljonit lindu, mis on 12,8% rohkem kui 1975. a. Põllunduskultuuri asutuse poolt avaldatud andmed näitavad, et Ontarios müüdi 357 miljonit naela, Quebecis 294 ja Briti Kolumbias 35,5 miljonit naela.

MIAMI — Üks mees kes sõitis oma luksusautoga läbi maantee maksulise värava ilma 10 centi maksmata, tulistas surnuks politseiniku, kes tahtis teda 100 meetri kaugusel peatada. Miami politsei leidis surmaja auto mahajäetuna kolme miili kauguselt kuna laskja oli ise põgenenud.

WASHINGTON — Liiga palju naisi Ameerika Ühendriikides on vaimuhaiged ja neil pole küllaldaselt ravivõimalusi praeguse tervishoiu süsteemi juures. Selleaineline laudkonnavestlus peeti Washingtonis presidendi abikaasa Rosalynn Carteri osavõtul. Sellel arutlusel leiti, et depressiooni protsent on palju kõrgem naiste juures kui vastavas vanusegrupis, 25—34 aastais olevatel meestel. Lisaks leiti, et üks igast kolmest alkohoolikust on naine. Narkootika kasutamine on suurenev naiste hulgas. Enesetapujuhtumid vanemate naiste juures on sagenenud.

NEW YORK — New Yorgi ülemlinnapea A. Beame tegi teatavaks, et linn alustab uue aktsiooniga allmaaraudteejaamade puhastamiseks. Sellega antakse tööd kuni 600 noorele, kelledele tasutakse $2.30 tunnis föderaalfondi sellekohasest summast. Noored töötavad esmaspäevast neljapäevani, puhastades allmaaraudteejaamade platvorme ja seinu, mis huligaanide poolt täis kritseldatud.

WINNIPEG — Canadian Wheat Board mainib, et ta müüs 62,5 miljonit bushelit nisu N. Liidule, mis laaditakse nii ida- kui ka läänerannikule sadamaist. Sellejuures ei avaldatud kui suur on selle eksporteeritava nisu koguhind, aga arvestades praegusi Kanada nisuhindu võib selle müügisumma tõusta 180 miljoni dollarini.

OTTAWA — Abielu lahutuste protsent Kanada kahes jõukamas läänepro vintsis on viis korda suurem kui kahes vaesemas idapoolses saareprovintsis. Statistics Canada andmeil on iga 10.000 Alberta ja Briti Kolumbia elaniku kohta 30 lahutust, kuna Newfoundlandis ja Prince Edward Island'il on see ainult 6. Ontarios ja Quebecis on see riigi keskmine, 21 lahutust 10.000 elaniku kohta.

Eestlased skautide maailmakonverentsil

Peaskaut Jaan Lepp ja Kanada skautmaleva õppeala juht Peeter Kallaste vaatlejatena Montrealis

MONTREAL (VE) — Üle aastate oli eestlastel taas võimalus otseselt jälgida skautide ülemaailmset konverentsi vaatlejana Kanada skautide esinduse koosseisus. Konverentsist võtsid osa eesti peaskaut Jaan Lepp ja Kanada skautmaleva õppeala juht Peeter Kallaste. Iga kahe aasta järele toimuvad ülemaailmsed skautide nõumajad. Seekordne konverents toimus Montrealis, millest võtsid osa 500 skautjuhti, esindades 85 maad. Konverentsil oli tihe päevakava, alates hommikul kell 9 ja kestes kuni 17.00 õhtuti. Lisaks veel erikoosolekud ja kokkutulekud õhtuti.

Konverentsi põhiliseks tegevusülesandeks oli skautlike põhimõtete revideerimine ja vajaduse korral kohandamine. Enne konverentsi olid eri ülesannetega töörühmitused läbi töötanud ettepanekud ja need ülemaailmselt levitanud. Sellele lisandusid erinevate maade täiendusettepanekud. Enne hääletust moodustati erikoosolek ühe esindajaga igalt maalt, kus vaadati läbi muudatusettepanekud ning selgitati muudatuste tagapõhjad. Osaliselt olid muudatused keelelised, sest ülemaailmne skautide liikumine kasutab kaht keelt, inglise ja prantsuse keelt. Nendest kahest on aga inglise keel põhiline keel.

See oli esmaskordne pärast Teist maailmasõda, kui skautluse põhimõtteid, nii nagu see on kirja pandud ülemaailmse konverentsi põhikirjas, tulid uuesti vaatluse alla.

Konverents kinnitas põhimõtte, skautlus on ülemaailmne sõprusring, mis tegutseb koostöös teiste noontega skautlikus vaimus, mille põhialuseks on poliitiline puutumatus ja võrdõiguslikus vaatamata rassile, usule ehk päritolule.

Skautluse põhialustena kinnitati usku jumalasse, ustavust oma isamaale. positiivset arengut ühiskonnas ja iseendas. Need alused kinnitati skaudi seadustes, nii nagu need olid originaalselt kirja pandud 1907. aastal, koosnedes 10 skaudi seadusest ja mis kinnitati skaudi tõotusega.

Konverentsil hääletati maha arusaam, et skautlus hõlmab sisuliselt ka naissoost isikuid. Kuigi maailmakonverents oma põhimõtetes kinnitas, et skautlus on meessoost isikutele, on siiski erinevaid maid kus skautide ridades tegutsevad ka naissoost liikmed ja neid organisatsioone, kus nii skaudid kui ka gaidid on moodustanud ühise organisatsiooni.

Ülemaailmset skautlikku liikumist suunab Maailma Komitee, mis koosneb 12 valitud liikmest, esindades erinevaid maailmajagusid. Iga kahe aasta järgi valitakse neli uut liiget, kes kuuluvad siia Maailma Komitee liikmeskonda järgmiseks 6. aastaks. Käesoleval konverentsil valiti uueks liikmeks ka Sir William Gladstone Inglismaalt. Viibides Sir Williamiga ühisel vastuvõtul, oli mul võimalus temaga vestelda lõunalauas. Selgitasin talle meie skautlust ja taotlusi tunnustuse saamiseks ülemaailmses ulatuses.

Meeldivaks üllatuseks oli, et Sir William oli hästi teadlik eestlaste saatusest ja suhtus sümpaatselt meie püüetesse.

Harilikult valib konverents igal kokkutulekul uue Maailma Komitee esimehe. Viimased kaks aastat täitis seda ülesannet ameeriklane I. Feist, kes suhtus soojalt pagulasskautide liikumisse, kuid maailma taustal ei olnud suuteline meie heaks midagi tegema. Nüüd valiti uueks esimeheks austraallane Bruce H. Garnsey.

Kuluaarides oli konverentsi liikmena ka võimalus arutada teiste Maailma Komitee liikmetega eriti meie küsimust, ning kaaluda millised oleksid eestlaste väljavaated tunnustuseks maailmafoorumil. Kuigi selles küsimuses ei saavutatud loodetud tagajärgi, oli ometi hea seegi, et eesti skautluse olemasolu oli teada enamusele nii Maailmabüroo liikmetele kui ka Maailma Komiteele. Üheks takistavaks teguriks on uute pagulasorganisatsioonide tekkimine pärast Vietnami ja Araabia/Iisraeli sõdade.

Iraani skautide esindus andis ka ülevaate eeloleva jamboree eeltöödest. Jamboree toimub 15.—23. juulini 1979 Neishaboori linna läheduses, mis asub loode Iraanis.

Jamboree osavõtu kutse anti edasi kõigile konverentsist osavõtjatele.

See kutse kehtib ka eesti skautidele, kes alati on osa võtnud jamboreedest.

Järgnevalt jamboreele toimub vahetult 27. Maailmakonverents Teheranis. Kuigi sisuline konverentsi kava on veel määritlemata, võib ennustada, et naissoost liikmete tegevus skautide ridades leiab senisest suuremat tähelepanu. Ka tulevad arutusele majandusküsimused, kus käesolevalt võrdõiguslikult jaotatud kohustused liikmemaksude näol tulevad revideerimisele.

Kuigi konverents Montrealis oli majanduslikult iseseisev, laekus Kanada ühiskonnalt suurel arvul toetusi, mis tagasid ka konverentsi majanduslikult õnnestumise. Ka väärib märkimist Kanada riigi toetus skautlikule liikumisele ülemaailmseks tegevuseks. Esitatud aruannetes paistis see toetus teravalt silma.

Nii formaalsete kui sisuliste tegevuste juurde kuulusid eri kokkutulekud ja rühmituste koosolekud. Suurematest nendest oli Briti Impeeriumi liiduriikide ühine lõuna ja araabia skautide vastuvõtt. Need andsid võimalusi isiklike kontaktide loomiseks. Nii saime uusi kontakte Austraalia peaskaudiga ja nende välisesinduse juhtidega. Loomulikult puutusime kokku ka Soome ja Rootsi esindajatega.

Kui konverents avati Kanada kindralkuberneri ja Kanada peaskaudi Jules Leger'i poolt, siis lõpetamine toimus ühises suures skautide sõprusringis.

JAAN LEPP

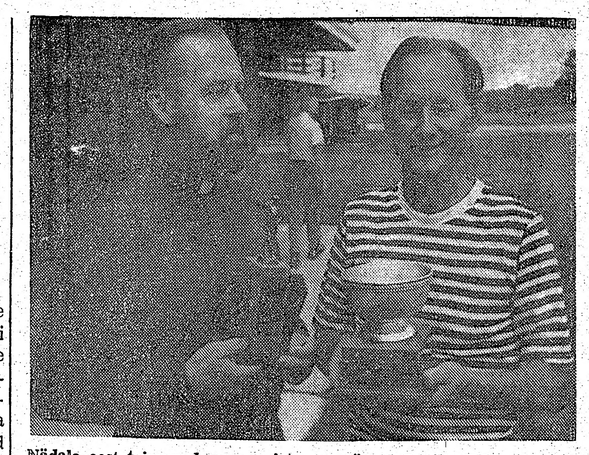

Nädala eest toimunud soomepoiste suvepäeval Devil's Elbow suusakuurordi maa-alal peetud võistlustel saavutas J. Vihma esikoha kombineeritud võistluses ja V. Salo püstolilaskmises. Pildil: vasakult V. Salo ja J. Vihma oma auhindadega. Foto: Vaba Eestlane

Tähtis moment pärast auhinna saamist: võidetud karika täitmine. Vasakult võitja J. Vihma, Devil's Elbow suusakuurordi omanik M. Reigam ja Soomepoiste Klubi esimees E. Marten tegevuses. Foto: Vaba Eestlane

Sündmuste kalender

❶ Reedel, 12. augustist kuni 21. augustini kell 1—9 p. l. Magda Pihla Torontost lahkumise puhul maalide näitus tema kodus 19 Wallace Ave.

❶ Kolmapäeval, 17. augustil kell 7 õ. T. E. Aiandusklubi õppekäik Edwards Garden'isse. Kogunemine parkimisplatsil Leslie ja Lawrence E. ave. nurgal.

Ilmub ANTS VOMMI teine luuletuskogu „VARJUD"

Luuletuskogu ilmub hiljemalt veebruaris 1978. Raamat tuleb 240. leheküljeline, esitatud 251 luuletust seitsmes osas. Kujult sarnane „Minu hingele".

Ette tellides toetate autorit kui raamatu väljaandjat ja ettetellijate nimed tuuakse ära raamatu tagaosas „Tabula Gratulatorias".

Ettetellimise hind $7.00. Paluks saata raamatu ilmumiseni aadressil: ANTS VOMM, 122 Barker Ave., Toronto, Ont. Canada — M4C 2N9.

Maailmakonverentsil andsid Mehhiko skaudijuhid Kanadale üle tänukirja. Esimeses reas Mehhiko skaudijuhid. Teises reas vasakult esimene Eesti peaskaut Jaan Lepp, kuues Peeter Kallaste.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus
väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul $3.25
esiküljel $3.75
tagaküljel $3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. **Vaba Eestlase talitus**
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70,
Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. **Mrs. Leida Marley**
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.

Hästi sissetöötatud aiandusäri koos maastikukujundamise (Landscaping) ehitusharuga Ontarios soovib palgata

ÄRIJUHTI

Nõuetav vastav eelharidus või kogemused, eesti- ja ingliskeele oskus ning võime suhelda 10-e kuni 25-e teenistujaga.

Soovitav abielupaar (ka lastega) vanuses üle 30-ne ning mootorsõidukite ja niisutamissüsteemide algeline tundmine.

Tasu ajakohane, eeldused pidevaks teenistuseks ja sissetuleku tõusuks, vajalik nõuanne kuni täieliku kohanemiseni olemas, ruumikas elamu, koolid käepärases kauguses, talvekuudest olenevalt äritegevuse pikkus umbes 10 kuud aastas, teenistusse asumine oktoobris või novembris s.a.

Üksikasjalikud andmed sobiva kandidaadi intervjueerimsel.

Vastused kõigile küsimustele konfidentsiaalseks kasutamiseks palutakse võimalikult kohe saata selle lehe talitusse märgusõna **all „Aiandusäri"**.

Nalja

— Kuidas arstitakse N. Liidus unepuudust?

— Velsker saeb patsiendi voodil jalad maha.

— Kas see aitab?"

— Põhimõtteliselt küll. Siis on sügavam uni.

*

Villem tahab teha huvireisi Pariisi. Ta läheb reisibüroosse ja küsib, kui palju maksab reis sinna koos naisega.

Reisibüroo ametnik rehkendab ja ütleb, et kulu on umbes 2000 dollarit.

„Oi, see on liiga kallis," ütleb Villem. „Siis ma parem sõidan üksinda. Kui palju see maksab?"

„Sel juhul peaksite arvestama vähemalt 3000 dollarit."

Magda Pihla lahkumisnäitus

Juba 1965. a. alustas kirjanikuna tuntud Magda Pihla Toronto ülikooli juures korraldatud kunstikursusel oma õpingutega. Pärast seda on ta loonud üle 500 mitmesuguses vormis töö; peamiselt siiski õlimaale ja õlimonotüüpiaid, mis küll eestlaste, aga ka kanadalaste kodudesse tee on leidnud.

Praeguse kunstinäituse liiga varakult väljakuulutamine avab meie kujutavkunstilise hooaja juba augustis. Seegi kunstinäitus toimub samuti nagu paljud ta eelmised kunstniku oma kodus, mis sel puhul on kunstigaleriiks muudetud. Liigne varajasus, mil inimesed on seotud veel maal käimisega, on tingitud põhjusest, et ees on Torontost lahkumine. Ta asub juba septembris Burlingtonisse elama ja sellega koos annab võimaluse veel Toronto eestlastele tema kunstiga tutvuda ja teha soodsaid oste.

Kokku on väljapandud 70 töö ümber. Üks osa neist on tuttavad juba varemailt näitusilt, teises osas on aga mitmed uued tööd. M. Pihla loojamaailm on väga mitmekülgne. Alul ta üllatas kunstisõpru oma meeleoluliste ekspressionistlike õlimonotüüpiatega nii, et mõnigi veel praegu nende järele igatseb. Siis ta hakkas looma õlimaale, kasutades selleks „talle lähedaseid ja meeldivaid tumedaid värve" või tuues raske musta tausta pinnale värviküllase floora. Uuemaks osaks on soojade toonidega maastikud, kus sügisvärvid juba loovad kirevuse. Praeguel näitusel on kõiki, isegi moodsaid non-objektiivseid töid. Need annavad üldpildi M. Pihla otsinguist oma stiili loomiseks ja mõneti ka loovast leidmisest, kus on kalduvus sümbolismi kas maastikupiltides või abstraktsetes joontes.

Kuigi M. Pihla niüd Torontost lahkub, on Burlington nii lähedal, et ta jääb edasi Toronto eesti kunstisfääri. Ta ütleb, et jatkab seal oma kunstiloomingut.

Arvustajate ja üldsuse meelest võistlevad kunstnikud omavahel. Minu meelest võib ja saab kunstnik võistelda üksnes iseendaga.

JUHANI SILJO